

TAKARÉKOSKODNI

MAGGI-kétfételek: 4 nagydíj, 26 aranyérem, 6 díszoklevél, 5 tiszteletdíj. Hatszor versenyen kívül, többi között az 1889. és 1900-iki párisi világiállításokon. (Maggi Gyula bíráltog)

ZSIGMONDI KÁROLY kocsigyártó,
Budapest, IX., Imre-utca 3, a központi vásár-
osrnok mögött. Árjegyzékét ingyen és bérmentve küld.
Museum-képtől rakítását beosztotta. Használt
kocsikat becsérél, javításokat elfogad.

ESZMÉNYI KEBEL
érhető el a **Pilules orientales** által, Ratió
gyógyszertárból Párisban, Passage Vendôme
5, az egyedüli szer, mely két hónap alatt
és a nélkül, hogy az egészségnél ártna, az
asszonyi kebel fejlődését, valamint a ke-
bel idősebbnek szilárdaságát biztosítja.
Egy üvege ára használati utasítással együtt
3 forint. Raktár: Török József, Budapest,
Király-utca 12. sz. 9791

Szenzációs találmánynak
van elismerve a mi kávépörkölő-készletünk, a melynek egyetlen és
tartásból sem szabad hiányozni!

Hazai gyártmány!
KLEINOSCHEG SEC

UJDONSÁG!
ELSŐ MINŐSÉGŰ
PEZSGŐ.

KLEINOSCHEG TESTVÉREK
csász. és kir.
udvari szállítók pezsgő pinczéi
BUDAFOK. 10301

Ma Hilla
(örv. védve) biztos hatású kozme-
tikai szer. Minden **Ma Hillá-**
val kezelt arc már 3-4 nap
mulán észrevehetően évekkel meg-
ifjodik. Az arc színe ifjú frisse-
ségi, bárosny simasági, rózsá-
fomtságú és vaklón fehér lesz
őle. Szépülk, pattanások,
bőratkák (mitesser) májfolt-
ok és más bőrbaj meglepően
hamar elmúlnak a nélkül, hogy a
legeskeleyebb nyom is visszama-
radna. **Ma Hilla** 3.85 koro-
nába kerül. Eredménytelenség esetén a pénz visszajár. Minden **Ma Hilla**
küldeményhez egy doboz **Ma Hilla-arcport** és egy
darab **Ma Hilla-szappant** csomagolunk ingyen próba végett.
Díszkért elküldés a pénz előleges beiktatása vagy utólag ellenében
az európai raktárból: **Kann Ignác, Bécs, II., Lillien-**
brunnngasse 17. Kapható Budapesten **Török József** gyó-
gyésznél Király-utca 12 és Andrássy-ut. 26. 10271

RETNY BELA
CIGARETTÁK
PEMETEFÜZÜKORKA
BEKÉSCSABAN
ÁRA 60 fillér.

Minden gyógyszertárban kapható. 10157

INGYEN! 10291
Készletek egyszerű és mégis 70% megtakarítással jár, a mennyiben
a pörkölőnél semmit sem veszít el az ételből a kávé, mert azt páraman-
tesen pörkölő és kúti.
Egy pörkölő beszerzési ára 16 kor. és mi dacára ennek, ingyen
küldünk minden megrendelőnek egyet, ha az országban előzetes
10 minőségű tét felsorolt kávéfajából külön vagy vegyesen kísérletképp
egy 5 kiló postacsomagot utánváltat megrendel.

1 kg. Portorikó-kávé	1.30 frt	1 kg. Gyöngy-kávé	1.60 frt
1 " " " " " " " "	1.50 " "	1 " " " " " " " "	1.90 " "
1 " Kuba-kávé	1.70 " "	A kávéhoz csomagolható:	
1 " " " " " " " "	1.90 " "	1/4 kg. Mandarin-tea	1.60 frt
1 " Mokka-kávé	1.40 " "	1/4 " hástártási-tea	1.25 " "
1 " " " " " " " "	1.60 " "	1/4 " Császárkávé	2. " "
1 " " " " " " " "	1.90 " "	1 csomag Törömlék	— 30 " "
1 " Arany-Jáva-kávé	1.40 " "	Csalánk szem kedvesmánnal verő- kört és bizalmat szereml.	
1 " " " " " " " "	1.60 " "		
1 " " " " " " " "	1.90 " "		

Fent említett kedvezményben minden megrendelő
csupán egyszer részesülhet!

Vértési M. és fia kávé- és tea-
kiváltó vállalat. **Duna-Földváron.**

Ha őszül a haja
ne használjon mást, mint a
„STELLA“-HAJVIZET,
mert ez nem hajfestő, de oly vegyi összetételű szer,
mely a haj eredeti színét adja vissza. **Üvege 2 K.**
ZOLTAN BELA gyógyszertárban,
Budapest, V/49, Szabadság-ut. Sétátér-utca
sarkán. 10124

SCHÖNWALD IMRE arany- és ezüst-ékszer- gyáros és órásmester, Pécs 122.

13 próbás, hivatalosan fémjelzett valódi ezüst evőkészletek. 10197

12 személyre nehéz összeállítású ezüst evőkészlet.
Tetszés szerinti monogrammmal véve ingyen.

Tartalmaz:

- 12 ezüst evőkanalat,
- 12 " kávékanalat,
- 12 " moccakanalat,
- 12 " fagyaltkanalat,
- 12 " csemegekannalat,
- 12 " számlót,
- 4 " sókanalat aranyozva,
- 1 " pecsenyekést acélpengével,
- 1 " pecsenye francia villát,
- 12 " asztali villát, egész ezüst,
- 12 " " csemegevillát,
- 1 " levezerőt,
- 1 " tejsmerőt,
- 2 " vastagfésűszedőt,
- 4 " sőtartót aranyozva, üvegbetéttel,
- 12 " evőkést,
- 12 " csemegekést,
- 1 " tortalapátot,
- 1 " halkést,
- 1 " halvillát,
- 2 " cabaretvillát,
- 2 " sajt- és vajkést,
- 1 pár salátaszekert.

**Érős tölgyfa-szekrényben, kiemel-
hető betéttel, véve 780 korona.**
Árjegyzékét ingyen küldetük.

**Minden egyéb összeállításra
nézve költségvetéssel szolgálunk.**

**12 személyre legnehezebb összeállítású
ezüst evőkészlet,**
D baroc-, vagy C új stílyú mintából.

Tartalmaz:

- 12 ezüst evőkanalat,
- 12 " kávékanalat,
- 12 " fagyaltkanalat,
- 12 " moccakanalat,
- 12 " nagy francia villát,
- 12 " csemege " " "
- 12 " evőkést acélpengével,
- 12 " csemegekést acélpengével,
- 12 " gyümölcskést ezüstpengével,
- 12 " számló (késztámasz),
- 1 " levezerőt,
- 1 " tejsmerőt,
- 2 " vastagfésűszedő kanalat,
- 1 " tortalapátot ezüst pengével,
- 1 " salátakanalat,
- 1 " salátavillát,
- 1 " sajtkest,
- 1 " vajkést,
- 4 " pecsenyekést,
- 4 " sőtartót aranyozva, üvegbetéttel,
- 4 " sókanalat aranyozva,
- 1 " mártáskanalat,
- 1 " compotkanalat.

Tiszta ezüst-nyelv 6 kgr.
Díszes tölgyfa-szekrényben, szarva-
sbor béléssel, kihúzható fiókkal, a
fenti rajz szerint 950 korona.

Franklin-Társulat nyomdája, Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

VASÁRNAPI UJSÁG

9. SZ. 1904. (51. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ: NAGY MIKLÓS. FŐMUNKATÁRS: MIKSZÁTH KÁLMÁN. BUDAPEST, FEBRUÁR 28.

JANTYIK MÁTYÁS KÉPEI.
(A Műcsarnok kiállítása.)

AKIÁLLÍTÁS, mely február 22-én nyílt meg a
Műcsarnokban, nemes törekvésű, immár
megszakadt művészi életnek hagyatékát
mutatja be, s bizonyítottan tesz arról, hogy a
magyar képirásnak mily nagy vesztesége Jan-
tyik Mátyás korai halála. A «Vasárnapi Ujság»
nagyrabecsült dolgozóitársát, sok képének raj-
zolóját vesztette el benne. Családjára bánatos
érzessel tárja a közönség tekintete elé — in-
memoriam — egykori büszkeségének művészi
hagyatékát, rajzait, vázlatait, festményeit.

Jantyk Mátyás harminczkilenc éves korá-
ban halt meg mult évi október 16-ikán Békésen,
a mikor a sikerekhez vezető út meredekjeit
már meghaladta. Nem fáradt ki, sőt erejét meg-
edzette. Egészsége, szerény élet-
módja, fiatalága hosszú élettel
biztatta. Tanult és készült. Tanult
több évig Párisban, tanítványa
volt Munkácsynak, egyike azok-
nak, a kik legjobban megértették
a mestert. Utazott sokfelé. Jobban
izgatta a tanulás, mint az alkotás.
Kissé töprenkedő és hábozó lélek
volt. Keveset is állított ki festmé-
nyei közül. Hagyatéka tanúsítja,
hogy lelke mennyit izzott a ké-
szülődésben. Fejlődése lassú, ter-
mékenysége nem nagy, ám tere-
bélyesedett, mint azok a fák, me-
lyek későn gyümölcsöznek. Ha-
gyatékának kiállítása nagyon ve-
gyes, magában foglal minden fes-
tészeti ágat, illusztrációt, népeleti
és tájképet, arcképet, történelmi
genret, freskót, és ezekben is a
hangulat és benyomás sokféle fo-
kozatait, a mezei és falusi élettől
a modern városig, a békési pa-
rasztól a párbajozó gavallérig és
a virágképektől a történelmi fal-
festményekig. A művészi lélek alaku-
lásának, viaskodásának belsejébe
nyit bizalmas bepillantást ha-
gyatéka. Érző és méltányló lélek so-
kat megért belőle.

aldottabb vidéken nőtt fel s oda tért vissza
tovább dolgozni is. Jantyk a mezei magyar
nép festője különösen. Történeti festményei
közül a legkiválóbbak, az új országhoz főrendi-
háza termének falán levők is, a nemzeti érzes-
ben gyökereznek. Az «Aranybulla»-ban a nem-
zet, mely jogokat követel a királytól, s kardján
tartja kezét; a «Pozsonyi országgyűlés»-ben
Mária Terézia, ki a nemzet oltalmát és kard-
ját kéri — ezek feladott tárgyak voltak ugyan,
de megoldásukban ott van a félreismerhetetlen
nemzeti jelleg.

A termő föld mélységes szeretetét fejezi ki
Jantyk legnagyobb festménye, a «Búzaszen-
telés», a tavaszi ünnep, mikor a jó ara-
tásért imádkozva borúl földre a nép. Kissé
szintelen a nagy csoport tömege. A művész
megszokván a napsütötte vörös arczokat, a

kékbeli sötét ünneplő ruhákat, a színfoltok
megvilágítását mellezte. Annál fényesebb a
vetés, a levegő. Ezt a nagy képét 1896-ban az
ezredéves kiállítás juryje nem ajánlotta meg-
vásárlásra az államnak; csak egy szavazat hi-
ányzott hozzá, az is tévedésből. A művészt el-
kedvetlenítette ez az eredmény. Bátran megvásá-
rolhatja most az állam. Az «Arató legény»-nek
is a szépművészeti múzeumban a helye, mod-
ern művészeink gyűjteményeiben.

Szép e kép, a legszebbek egyike a gaz-
dag hagyatékban; igaz, egyszerű, jól festett és
valódi magyar kép. Látszólag oly igénytelen,
mint egy dal, mely bele csendül a fülünkbe és
azután mindig hangzik. Csak egymagát látjuk
az arató legényt a sárga búzaföld szélén. A jobb
kezével feltolja izzadó homlokán a kalapot s
pihen, nagy lélekzetet vesz.

«A pusztai ebéd» is egyik na-
gyobb mezei képe Jantykának. A
leartott réten már a takarással
foglalkoznak a munkások. Egy
menyecske kihozta az ebédet, azt
ülök körül. A képen Munkácsy ha-
tása látszik, meg az is, hogy Jan-
tyik még akkor (1883) kezdő volt.
Itt is az az ember, a ki a kenyeret
szeli, az Isten áldását jelentő ke-
nyér szétosztásának megható ér-
zését kelti föl.

Aztán látunk még több képet,
melyekben Munkácsyval van el-
telve Jantyk. Annak festő techni-
káját is elsajátította. Egy fiatal
paraszt szerelmes pár, a mint a
vőlegény megfogja menyasszonya
kezét, hirtelenében egész Mun-
kácsy-képnek látszik. Párisi ta-
nulmányaiából valók: egy virtuoz-
tással festett csendélet (felgűggesz-
tett szárnyasok), egy fiatal ember
és egy leány arcképe. Később Jan-
tyik önállósága erősödik, irányt
vesz, de nagyobb képeket alig fest,
hanem tanulmányozza az Alföldet,
tájaiban, természetben, és tömér-
dek alakot rajzol, vázol; egyes cso-
portok is vászonra kerülnek, hogy
majd mindezek később segítségére
szolgáljanak. E közben, mint ki-
tünő rajzoló, a «Vasárnapi Uj-
ság», az «Oszták»-Magyar Mo-

JANTYIK MÁTYÁS.

SZÉNAGYÚJTÓ LEÁNY. — Jantyk Mátás festménye.

narchia irásban és képen» című vállalat számára találó hű életképek egész sorát készítette, sőt alkalmi illusztrációkat is.

Lapunk számára készült illusztrációinak hosszú sorát elsorolni is nehéz volna, pedig művészi értéküknél fogva szép helyet foglalnak el illusztráló művészetünk fejlődésében. Megrajzolta a népelet vidám vagy komorabb jeleneteit: a leánykérést («Tiszteletes szándék»), a tisztelgést az újon választott bírónál, a bíróválasztást, a rozmarin-osztogatást a lakodalmon, a menyasszony-tánczot, a vőfélyt; de erős érke volt a föld népe nehéz, kemény munkájának jellemző ábrázolása iránt is, mint aratási s egyéb hasonló tárgyú képei mutatják. Az alkalmi képeken olykor egy-egy ünnep közben tárta elénk a nép eredeti alakjait: újvízi köszöntőkor, új esztendő reggelén, buzaszenteles közben, megrajzolta a bethlehemeseket a falusi husvétot, stb. Múgy egy-egy a nép életébe is benyúló nevezetes esemény eleveedik meg képeim: a falusi népszámlálás, a képviselőválasztás, az alföldi paraszt-szociálista mozgalmak alakjai és jelenetei, a békési árvíz, a 92-iki kolera, stb. De hogy tehetsége nem merült ki a népelet terén, hanem meg tudta látni a visszaadni a modern élet más oldalait is, annak becses bizonyosságai a városi életből vett tárgyú képei (például az «Operabál»), továbbá az önkéntesi szolgálata idejében 1889-ben készült brucki, katonai tárgyú, majd az 1892-iki pécsi és a 1893-diki kőszegi nagy hadgyakorlatokról lapunk számára készült rajzai. Egy-egy utazásról is érdekes uti emlékeket

küldött haza: az utolsó párisi világiállításról Napoleon ereklyéinek képét, a körülöttük összegyűlt nézők jellemző csoportjával, jeleneteket a 93-iki szerbiai államecsiny mozgalmaiból, stb. Az aktuális eseményekről egész seregét közölte lapunk Jantyk illusztrációinak, melyek mindegyikén meglátszik biztos rajztudása, jellemző képessége.

A Múcsarnok kiállításain csak néhány képpel vett részt. Nehezen határozta el magát, hogy valamit befejezzon, és sok kétséggel és előkészülettel kezdett új munkához. Első történelmi festménye volt «Mária Terézia szabad királyi városnak nyilváníja Szabadkát». Ezt Szabadka városa megrendelésére 1896-ban készítette. Az országházba festett két nagy fali képe ébresztette föl iránta leginkább a várakozást. A fővárosi festővilággal csak ritkán érintkező művész megjelenése a pályázaton meglepetés volt. A siker, a pályadíj megítélése s a kivitelre való megbízás most már sarkalta Jantykot. E művei, elkészültük után, megkapták a Lotz-díjat. Több történelmi vázlatot készített és kompozíciót nagyobb festeni valókhöz. A Keleten tett utazása éles szemét a természet pompázó színeire irányította. A kis képek, melyeket Konstantinápoly környékén festett, a keleti égélj fényét és kék árnyalatát adják vissza. Falusi és mezei vázlatai is könnyű, jellemző előadásban egyre értékesebbek lesznek. Milyen biztosan fest, milyen erőt képes adni egy pár színnel: meglepő példa rá a kiállítás 116-ik száma alatt levő pipázó suhanc. A kiállításon levő száz meg száz rajzon, kis és nagy vásznon, a fali

képek kartonjain az életet, természetet megérett szív és elme hatása látszik.

A múlt esztendőben a Gellért-hegyen épült művészházban ő is bérelt műtermet, hogy régen tervezett nagyobb munkáihoz fogjon. Hirtelen bekövetkezett betegsége miatt azonban már be sem költözhetett műtermébe.

Élete végén még egy nagyobb festményt, egy oltárképet végzett be, Krisztust a keresztfán. Ez is hagyatéka közt van. Illusztráló kedvének eredménye egy nagyobb olajfestmény, a «Vaskapu ünnepélyes megnyitása», melyen egy dunai gőzhajó fedélzetét népesítette be izléssel és finomsággal, megőrkítve rajta a jelen volt nevezetességeket. Elöl a három király: Ferencz József, Károly román és Sándor szerb király.

A kiállítás több száz darabja igazi művészi lélek fejlődésének hagyatéka, bár néhol talán a magasra vivő út göröngyeire is akadunk. Hanem ezek is épületkövek a célhoz, a melyhez Jantyk már oly közel jutott, de melyet — fájdalom — nem érhetett el.

TELEEN.

Ablakomon fehér jégvirágok,
Utezára ki tőlük alig látok;
Szilaj szélvész rohan át a házon,
Kályhám pörköl és én mégis fádom.

Hogyne fáznám e magányban itten?
Nincs kedvesem, nincsen egyt megíthetem,
Kinek arany, csillogó kedélye
Kedvet, lelket árasztson beléje.

A kik voltak, régen elhalának,
És azóta örököm a bánat!
Új ismerős elfordul kelletlen;
Ám a vénség hűn kitart mellettem.

Fehéren, mint a szomszéd tetője,
Görnyed fejem havától előre,
Görnyedez, míg egyszer csak nem birja,
S összeomlik és — bedől a sirba.

Csikorognak künn szekerek, szának;
Kevesli tán a nap a napszalagot:
Felhők mögött csak duzzog magába,
Rá se néz a hófödött világra.

Kacagó, vig lányok gyorsan mennek,
Fittyet hánynak lomha síhedernek;
Kerek arezuk — hamis a fagy csókja —
Piroslik mint a pünkösdi rózsza.

Út-középen a fakó pipiske
Sivít, mintha lépett vón tövisbe.
Gubbaszkodott, most le- s felszaladgál —
Jó madár, ha szem magocskát kapnál!

Versenyt rohan a széllel a csürhe,
Tarka varju károg fent az ürbe;
Az is lecsap hamar egy udvarba,
A magasból a vész lezavarta.

Két vén asszony felesel az utcán,
Nagy kendők arcaikra húzván,
Nem bánják, ha megfagy is a lábok —
Ki szólná meg másképp a világot?

Pásztori.

A GYÖNGYVIRÁG MESÉJE.

Hol volt, hol nem volt, volt valahol...
A gyöngyvirág így kezdett egy mesét,
S míg rápergett az alkony harmata,
Csak egy halvány lányról mesélt.

A mint mesélt, árnyat vetett a lomb,
Halvány fényében reszketett a hold,
S az esti szél csak lopva zsongta el,
Hogy barna volt, hogy barna volt...

Azóta elhervadt a gyöngyvirág.
Az őszi szél felhőt űz, nem dalol,
S én mégis egyre hallom a mesét:
Hol volt, hol nem volt, volt valahol...

Gróf Vass György.

A VÉN GAZEMBER.

Elbeszélés. (Folytatás.)

Irta Mikszáth Kálmán.

De ideje volt a levelekkel végezni. A postánál már számszámolták a lovakat. Épen csak hogy odaért, megindult a sárga-fekete jármű vidám trombita-szóval végig a városban. Ennek a hangjára kinyiták a rozmarintos violás ablakok uteza-hosszat, mert itt az is esemény, ki megy, ki érkezik a postakocsin.

A másik ülést egy körülbelül harmincéves asszonyka foglalta el, ki közöttben a Kálvária-utca egy sárga házában szállott fel, tömérdék skatulyával és kosárral. Csinos, középszerű asszony volt piros-pozsgás arccal, fényes, élveteg szemekkel. Fehér szalmájú francia kalapot viselt, mely azonban nem vallott jó izlésre ríktó pipacs-virágaival. Semmi esetre sem volt előkelő, még talán uri asszony se, mert szembetűnő módon igyekezett annak látszani. Gyanus dolog a pszichologia pápaszemén át. Mert a ki otthon igazi uri asszony, az abban pihen meg útközben, ha csekélynek nézik, holott az otthon csekély, útközben kényes. Úton mindenki annak szert látszani, a mi nem.

Eleinte behunyva tartotta a szeméit (két éhes tigris lánczon), de úgy látszik, nem vette be a természete a nyugodtságot. Izgett-mozgott váltig, mint az eleven ezüst. A keztyűt huzogatta fel s hosszan odatartotta fehér kezét a nap felé. Hadd lássa a fiatal ember is, hogy ez a kéz nem szokott dolgozni, aztán felgyűrte a sáfrány színű ruhája ujját, fel egész vállig, mintha melege lenne, hadd lássa a fiatal ember, hogy ez a gömbölyű kar ölelni való.

Laczkó észre se vette őt. Elhúzódott, meglapult a sarokban és a maga belső világában barangolt.

Ezalatt az asszonyság nyitogatta a skatulyáit, hol zsebkendőt keresett, hol a kis fésűjét vette elő és az aranyos szőke fűrtét kezdte fésülni, miközben sűrűn kérdegette a kocsisól egyet-mást, de úgy, hogy nem bánta volna, ha helyette az ifjú felel. Mikor érünk Kopolyházára? Lehet-e ott jól ebédelni? (Kopolyházán egy félórát etetett a posta.) Mert ő jó koszhoz van szokva és talán meg is halna, ha egy nap meg nem kapná a maga tányér levesét és ahhoz egy kis frissen sültet. Ah, Istenem, milyen nagy áldás egy jó szakácsné! Vajjon mit is csináltak az első emberek, Ádám és Éva, mikor még nem volt szakácsné?

A kocsis vidám öreg ficzkó volt s a mint gyalog ügetett a kocsi mellett fel a hegynek, a Vargyas erdőben, tiszteletteljesen felelt a különböző kérdéseire, melyeket a hegyek, az előbukkanó kastélyok vagy romok felől hozza intézett. Ősmerte az egész útvonalat, mindig ezt járta. Elmondta a vidék összes történeteit, a katasztrófákat, emlékeket, melyek egyes helyekhez, fákhoz, házakhoz, árkokhoz fűződtek. Különösen a Vargyasról beszélt sokat, a hol most is zsványok tanáznak. Csak az imént mutatott egy behorpadt sirhalmot az erdő szélén, a hol egy postakocsis, Milik István nyugszik, a kit a híres Patkó ütött le, mikor tízezer forint volt a kocsisban; most megint egy ilyen sir következett, vadméhek döngték körül, ez is egy postakocsis, ismeretlen haramia lötte le a bakról.

— Mind itt vannak elpotyogtatva a kocsis pajtásaim, — tette hozzá nagy vigyorgással.

— Hát nem fél? — kérde az asszonyság fázekonyan.

— Mit félnek? — felelte egykedvűen. — Ha az ember mindig a kocsin van, a kocsin hal meg. Hát a tekintetes asszony nem fél az ágyba

feküdni, mikor minden ismerőse az ágyban halt meg?

Az asszonyság nevetett és olyan fehér fogsort mutatott, mint a marmancs virág cikelyei. De biz a Laczkó azt se látta.

Majd az egyik kosarába nyúlt és cseresznyét huzogatott ki, nagy kényesen ette, mint egy királykisasszony; minden szemet külön megtörült a keszkenőjével, ketté törte, hogy nincse benne valaki, (mert hát a pondró is szereti a jót) s aztán csak az egyik felét dugta be egyszerre a piaci szájába, mintha csak valami filigrán madarat etetne. Uezezu lelkem, de kényes, ez ugyan nagy urasághoz lehet szokva hanem, a mi aztán következett, elrontotta emezt, mert a magokat a két újja közé fogva, megcélezott valami tárgyat és ellőtte, hogy a paraszt gyerekek szokták. No, ez már nem volt uri modor. Hanem arra jó volt, hogy egyszer csak csupa véletlenségből eltrafálta valahogy a Laczi fiút. Épen az orrára pottyant. Ijedten rezzent fel, mint a kit hirtelen felköltenek, az asszonyság elpirult s mentegetni kezdte magát.

— Jaj, de bolond vagyok! Boocsáson meg, kérem. Elhiheti, hogy nem akartam. Fáj?

Laczi még nálánál is jobban elpirult és zavartan dadogta:

— Nem, nem, biztosíthatom.

— Az ember ilyen bohóságokkal űzi el az unalmat útközben. Úgy resteltem, de úgy resteltem.

— Szót se érdemel, kérem alásan.

— Ön nagyon is udvarias fiatal ember, — folytatta bűnbánó kacérsággal, lehorgasztva fejét, — de ugy-e, igazán nem haragszik? (S ezzel odanyújtotta neki a keztyűs kezét). Adjon rá kezét, hogy nem haragszik. Így ni. S egy egész perczig kezében tartotta a kezét, miközben szemének delejes villanata az ifjú szemét kereste. De az tiszta volt, mint egy hegyi patakknak a vize, a melyet meg nem zavarhat a beledobott kavics, mert szintén kő van az alján és egy csöpp sár sincs.

Hanem a beszélgetés most már megindult. Ezer kérdeznivalója volt és tudta a módját, kihuzni a szavakat belőle.

— Hova utazik?

— Pestre megyek.

— Ott lakik?

— Nem, csak dolgom van ott.

— Volt-e már többször Pesten?

— Voltam a nagyapámmal vagy kétszer.

— Úgy látszik, a nagyapja sokat jár Pestre? De jó neki.

— Most már nem igen jár, de azelőtt ott lakott az egyik nővére, Máli néni. Ahhoz jártunk.

— És most már nem lakik ott?

— Meghalt.

— Reménylen, örökölte utána egy pár házat?

— Egy telket örökölt a nagyapa utána, a «Három páva»-utezában.

— No, az se rossz, kivált ha kétemeltes ház is van rajta.

— Mindössze egy félszer-féle van rajta, hol a Máli néni férje valamikor üres hordókat tartogatott, mert borkereskedő volt.

Az asszonyság elbeszélte, hogy ő meg Pozsonyba megy a beteg nővérét látogatni, a haldokló kívánja, de első utazási célja csak Vác, mert a kocsi-út nagyon kifárasztja, tehát Vácra hál meg, kipihen magát a fogadóban es csak a reggeli vonattal megy tovább Pozsonyba.

— De hátha a nővére meghal azalatt?

— Ájtatosan emelte szeméit ég felé.

— Az Isten mindenre képes.

— Az Isten igen, — felelte a fiatal Borly, — de ön persze nem képes éjjel utazni.

A menyecske föl kacagott, szívből, édesdeden.

— Ah, kis skorpió! No, lássa az ember! Még csipni is tud.

Ilyen dévaj, kötődő hangon folytató Potifárné az attakot a szemérmes József ellen, a kit nehéz volt megmelegíteni, de Potifárné talán épen az ingerelte. Elhagyták az erdőt, melyet számocezállat töltött be s a tündéres Kopolyka völgy tárlt eléjük szétszórt falvaival, bádogos tornyival. Az egyikben; valamelyikben delet harangoztak.

— Hé, kocsis, messze van-e még a vendégfogadó?

— Egy kurta félóra mulva ott vagyunk.

— Hát Vácra mikor érünk?

— Gyertyagyújtáskor.

Az asszonyka a fiatal Borly felé fordult.

— Ön ma akar Pestre utazni?

— Természetesen. Hiszen nyolczkor megy a vonat.

— Tudja mit, — mondá fojtott hangon, szemérmesen lesütve a szeméit, — maradjon ön is Vácra.

— Minek? kérdé ez csodálkozva.

— Hát csak úgy — felelte a vállát féloldalra vonva. — Háljon meg ott. A «Csillag»-ban jó szobák vannak. Kedélyesen elbeszélgetjük az estét... a vacsoránál. Képzheti, milyen unalmas magamnak.

— Sietek, — felelte Laczi.

— A sietés az ördög, — kacagott fel Potifárné. — Kihézi siet?

(A boldogságomhoz, gondolta Laczi, de nem mondta).

— Dolgom van — mondta.

— Mi ön? Diák ugy-e? Vagy efféle?

— Semmi se vagyok.

— Az a legszebb hivatal. Úgy látszik, úri fiú? (És nagy mamla-z — tette hozzá magában.)

— A hogy vesztünk?

— Van vagyona?

— Vagyonom-bizony nincs.

— Az mindegy, ha várandósága van valahol. (Hát az van, gondolta magában Laczi: egy csók meg egy pofon.)

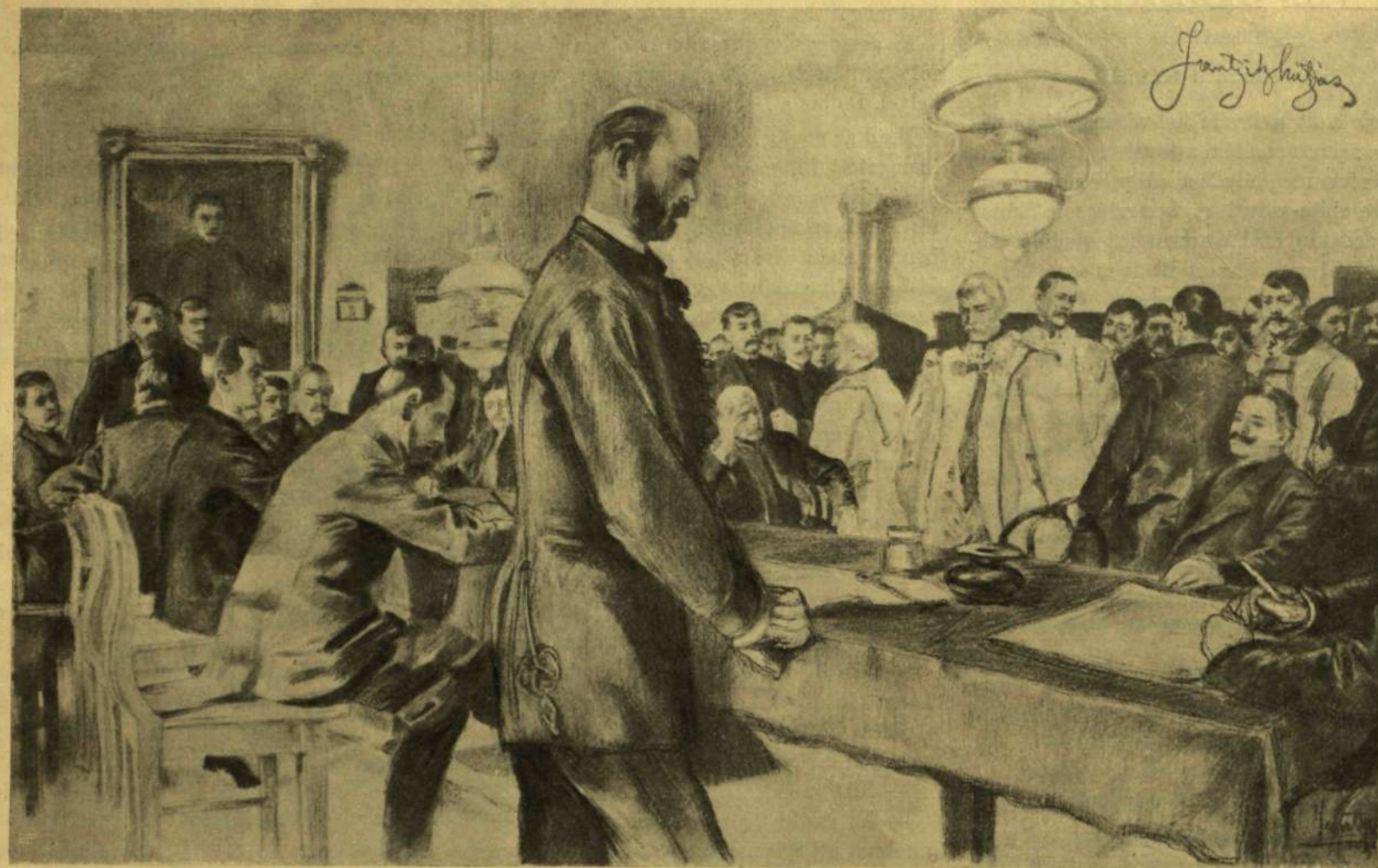
Tra-tra-tra-tram! Megszólt a kocsis trombitája. Faluboz érték. Ez Kopolyháza. Az izzadt lovacskák csongytűi vigabban szóltak, mert ők maguk is sebesebben gurították a nagy járművet le a lejtőn, be a fogadó udvarába az állás alá, a hol a szekerek egész raja állt már. Zaj, elevenség volt az udvaron. Lengyel zsidók hagymát ebédelték a viaszos vásznú fedeles kocsikban. Az állatok csendesen rúdozték a rúd mellett vagy ittak. A vödör föl s alá szaladgált a csikorgó kerekés kúton, a lovak feje zabos tarisznyákba veszett, a kocsisok pedig durákat játszottak egy megfordított kád fenekén, vagy a szolgálókkal legyeskedtek, segítvén nekik csirkéket fogni az udvaron, a melyek fűgén szaladgáltak a lovak és ökrök lábai alatt, miattal a pinzér odabent az ebédlőben végzetes ígéreteket tett a fejükre.

— Fél rántott csirke salátával, igen is, mindjárt hozom, két percz alatt itt lesz.

— Menjünk be az ebédlőbe, — szólta az asszony.

Laczi megtapogatta huszasait a zsebében és ő is leugrott a kocsirol.

Az ebédlőben épen csak egy asztal volt még üres. A másik négyenél vendégek ültek; egy katonok a szokásos hűgával, egy család bakfis leányokkal, bizonyosan a nevelőből hozták vagy oda vitték, az asszonyság minduntalan igazított valamit a ruhájukon, az öreg úr, nyilván

BIRÓ-VÁLASZTÁS.

rokon lehetett, gyöngéden, udvariasan foglalkozott velük, mint valami hercegnőkkel, vizet töltött nekik, fölemelte a földről egy udvarló fűrgeségével az elejtett asztalkendőjüket, miközben egyre csipkedte az állukat vagy simogatta a tömött dióbarna hajfonataikat, nem győzvéni ismételni szokásos mondását:

— Lányok, lányok, földi boszorkányok!
A harmadik asztalnál két kereskedő számolt valamit papiroson. A negyediknél, leghosszabbnál ellenben a helyi intelligencia ebédelt.
Itt még lett volna elég hely, de a mi utasaink az ötödik, üres asztalhoz ültek.
— Hozzon, a mi épen készen van. — paran-

csolá Potifárné a pinczérnek fenhéjázó hangon, — levest, pecsényét, tésztát, bort. Csak gyorsan, gyorsan. Az a fődlög. (Majd Laczi felé fordult.) Legyen kérem, vendégem.

Laczi elhárító mozdulatot tett.
— Se szó, se beszéd, meg kell lenni. Az ilyenben nem szokás kosarat adni, fiatal ember.

TISZTELGÉS AZ ÚJ BIRÓNÁL.

JANTYIK MÁTYÁS MŰVEINEK KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

MENYASSZONY-TÁNCZ.

Tanuljon egy kis mórest. Most már azért is meg kell lenni.

— De kérem.

— Mondom, hogy egy szót se. Mert ha még egyet mukkan, vacsorára is megmarasztom Vácson. Foglyom lesz ma estére, érti-e?

S gyöngéden megnyomta a lábát az asztal alatt.

— Pardon! — mentegetőzött Laczi. — Oly ügyetlen vagyok. Úgy rémlik, hogy ráhágtam a lábára?

— Nagy csacsi maga, — nevetett az asszony

és rá nézett kedvteliséssel, mint a pók a szunyogra, mely már a hálójában vergődik.

Laczi érezte arcán a tüzes tekintetét, mint a hangya-mászkalást s epedve várta a nyíló ajtót, hogy zavarának véget vet az ételek megérkezése.

MÁTKA-PÁR.

JANTYIK MÁTYÁS MŰVEINEK KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

PIHENŐ.

Jantyk Mátysa rajza.

VÖFÉLY.

Csakugyan léptek hallatszottak künn. Az ajtó nyílt s belépett rajta az öreg Borly, a súlyomi kasznár.

(Folytatása következik.)

SHYLOCK ÉS A RÉSZVÉT.

Irta Szűry Dénes.

Felolvasta a Kisfaludy-Társaság február 24-én tartott ülésén.

I.

Nyolcz évvel ezelőtt láttam Novellit először. Olaszország egy osztrák határszéli városában, Udinében vendégszerepelt. Aztán évek múlva Rossi, Salvini, Duse és Zacconi nyomán itt, minálunk, a hová a siker harmadizben is visszazahozta.

Az udinei időben még nem tartozott a világot járó művészek közé. Hazájára szorított a hirneve: de hogy értékének megfelelő méltatásban részesült otthon is, azt vendégszereplése nyilvánvalóvá tette előttem. Lázás érdeklődés kísérte föllépéseit. Szeptember eleje volt, hó nyári idővel s nem maradt a nézőtérben üres hely. Rám nézve meglepetés számba ment az egész est. Fogalmam se volt arról, hogy ott egy művészi kitűnőségnek szól a tele ház. Aztán meg igazi olasz lélegző hangulattal úgyet se vettem a színpad nevére. Nem vártam én Udinében szeptember elején genialitást; még kevésbé összhangzó előadást. Az utóbbi tekintetben nagy önmérsékletre tanítottak bennünket a világot járó színpadi csillagok. Kegyetlenül fogytékos a környezetük. A szerepelhadarók sorából kerül ki a többség. Kin és gyötrellem az az időköz, a melyben az egyetlen művészek nem akad tenivalója. Mintha csak egyszerre valami más darab folya előttünk. Összhangzó együttműködés nélkül hiába csillog a sok közül egy. Az ő műve csak zavaró közbevetésekkel meg-megszakított művészi monológzámba megy. Udinében megfelelő volt a környezet s úgy szólva mindenki beillett azon szellemi légkör keretébe, a melynek a Novelli művészetete adta a színvonalat és hozzáteszem, hogy ez az összhang annak a javára esett.

A Szerdahelyi Kálmán és Halmi Ferencz leköti művészi lelkületére emlékeztetett az az egyéniség, a melyet keresetlen egyszerűséggel érvényesített. Az ő szerepkörükben mozgott is ép a színpadon. Nem a kitörő szenvedély, nem a megrázó érzések emberei voltak ők. Mosolygó günyült az ajkukon; elmeél szikrázott a szemükből. A kedélyi melegség és szívjószág burkából pattant ki, kesernyesség nélkül, a sarcamusuk. Nem a végzetes összeütközésekre vívó lelki harcok tolmácsolására születtek, de tudtak egy-egy igaz könnyet ejteni s mindenekelőtt a mások küzdelmeinek enyhítésére szolgált jótékony melegével a lelkük.

Szakasztottan ezt az egyéniséget tolmácsolta

Udinében Novelli. Előkelő, könnyed, ruganyos mozdulatok, minden árnyalatra kiterjedő s finom élű hangsúlyozása a szónak, lekötő szeretetreméltóság a szemekben, értelmi erő és lelki melegség voltak azok, a melyek művészi lényében egybeolvadtak egészszé. Derű áradt körülötte. Lélekre, kedélyre üdítő volt minden mozzanata. Egy elmeéltől szípköröző francia társadalmi darabban vitte a szót s azt a hatást tette rám, hogy ez a tér képezi az ő tulajdonképen vett művészi otthonát. Pár évre rá mint Shakespeare tolmácsoló merült föl itt Budapesten.

Megelőzőleg bemutatott egy nálunk ismeretlen s kevés belbecselt bíró francia társadalmi színművet, a melynek czímszerepe ép azon művészi tulajdonságai: csillogtatására ad neki tért, a melyekkel Udinében gyönyörködtetett. A szív érzésének rendkívüli finom húrjait szólaltatta meg itt is. Jóságot, kedélyi melegséget sugárzott veleszületett adományul, természetes egyszerűséggel a lénye. A néma bánatot képviselte a darabban. Férj, a ki sivar felesége bal-lépését visszafojtott fájdalommal türi el a háza becsületéért; apa, a ki szívjósággal csügg egyetlen leánya jövőjén. Szemében ott ült a rejtett sebnek fájdalomvonása, enyhítve a gyermek-szeretet mosolygó derűjével. Szívet-lelket üdített szava, mozgása és egész egyénisége a színpadon.

Ezen bevezetés után nagy érdeklődéssel vártam shakespearei szerepeit, a melyek más hangot kívánnak a művésztől.

*

Shylock és Othello mellett a «Makranczos hölgy» megfőkezője, Petruchio állt a műsorán, a melyekből azonban már a második látogatására csakis Shylockot tartotta meg. Othellóval és Petruchióval nem volt sikere. Nem a lélek érvényesült belőlük. *Értelem művészetet* nyert a közönség. Helyökbé az olasz utazó művészek kedvenc rémalakítása: a «Morte civile» és az érzéki elszáradásnak typusa: IX. Lajos került. Ezek nyomán bemutatta az agylágyulásnak lben által megörökített áldozatát is, és hogy a szárazság képe teljes legyen, Plautus egy kincsszomszaga Harpagonja is kísértett a búcsúestek egyikén. Legutóbbi ittléle alkalmával ezt a műsort még Lear királyval töltötte meg.

Shylock az, a melylyel osztatlanul hódított. Teljesen méltán. Az bevégzett alakítás. Mig Othellóban Salvini állt előttem, Shylockot a Novelli művészetete képviseli. Különböző idő-közökben többször láttam tőle azt. Mindig leköti s az ismételt megfigyelés egy karakterisztikus vonását is föltüntette előttem. Sohase adott új árnyalatot. Hajszálynira az volt, mint a mit első ízben érvényesített. Ez azon művészek jellemző sajátja, a kiknek nagy értelmi képességükben rejlik a főerjük. A kedélyi hullámzások és inspirációk embere a pillanat föl-fölvillanó hatása alatt is terem. Az értelmi művész öntudatos beosztással dolgozik. Amaz inkább megkapja közvetlenségével a szívet; de önfőkezés nélkül még sem visz a célhoz. Novellinél minden egyes apró árnyalat előleges megállapításban részesül és attól nincs eltérés a *minőségre* nézve sem.

Ezeknek a káprázatos rohammal egymást követő részleteknek a minősége egyenkint és külön véve mindig magas színvonalon áll. A köznap életkörülmények minden legkisebb részletvonásának valóságú ellesése az, a mit ő művészi csillogással tolmácsol a színpadon. Alig tud kiocsodni gyors egymásutánjuktól az ember. A részeg, a beteg, az agylágyuló, a paralitikus a legütetesebb apróságig menő megfigyelés alapján kerül minden külső tünetével a színre. Arczrágás, torz-vonás, bárgyú könnyezés,amba érzékiség bámulatos művészi értelemmel visszaadva áll a maga szárazságában előttünk. Egyik művészi részletvillanásra nyomon csillan a másik, ellenállhatatlanul leköti a *megfigyelést*.

A mi már most a lelki egyénnek mint egésznek kidomborítását illeti, abban is művésziileg jelentékeny ad; de már itt a meglevenítése alatt álló jellemnek — Shakespeare alakjait értem — találnia is kell a természeti adományaival. Megrázó érzelmi vagy szenvedélykitörésre neki föltétlenül a külsőségekhez kell folyamodnia. Salvini, Rossi megszólaltatta gazdag hanghúrjai egyikét s megrendítette a belsőt.

Novellinek ily kitérősekre érzetlen, tompa a hangja. Neki a szem, arc, kéz és rugékony mozdulat adja a főszközöket. Salvini Othellója a maga természetes egyszerűségével, visszafojtott lélegzetű együttérzésbe vonta a hallgatót. Othello gyöttrődésével tartott az emberi résztvét; — a Novelli túlmozgalmas mórjának dühöngése osztatlanul a Desdemona oldalára vitte azt. Amazok a mellékárnyalat beolvadásával a lényeges érvényesítették. Novelli káprázatos művészi csillogással megjárta minden legkisebb vonást.

Ez a részletvonásokra fektetett művészi dolgozás kétségtelenül alkalmas azon alakok meg-rajzolására, a kik lelki küzködések nélkül tapossák át az életet. A többség ilyen részletemberekből áll. Ezek csakis a színpadi megrajzolás anyagát nyújtják a művészek. Náluk a lényeg: a külső. Abból kell kiindulnia; azt kell föltüntetnie s azon a nyomon, a szűk korlátok közé szorított belső is megnyilvánul egyúttal.

Nem így a lelki összeütközések embere. Azt nem adja vissza csupán a külső. Azt belülről kiindulva kell alakítani egészszé. Ennek a lélekmegelevenítési munkának pedig egyenesen nyúga a külvonások tömörítésére fektetett művészi dolgozás. A lelki egyéniségnek mint jellemegésznek kidomborítására a részletvonásoknak nem szabad önmagára érvényesülni, hanem úgy szólva rejtetten szolgáltatnia kell az egészet. A mint önmagára nézve feltűnik, téveszi a célját s külön mutatványzámba menő részletesillanás lesz.

A művészetnek az volt és az is lesz az igazi feladata, hogy én, a néző, a hallgató ne láthassak be a művész kohójába, hogy ne a mester-sége, ne az tegyen figyelővé, hogy mekkora bravurral csinált meg egyes részletet, hanem hogy érzelmeimet kösse le annak az embernek a sorsa, a kinek lelki egyénisége tolmácsolójaként beszél, mozog és tesz-vesz előttem. A végtelég vitt apró részletekre dolgozások mai irányzata nem kedvez ennek a magasabb cél-nak. Nem a lelket, nem az érzést ragadja meg, hanem a megfigyelés húrját feszítgeti abban az irányban, hogy mi mindenféle egymást nyomon követő apróság kikanyarítására képes a művész. Ez azonban csak részlet-művészet, bármennyire káprázatosan is az apró mozzanatok szakadatlan egymásutánja sorával. Hasonlít ez a festőnek ahhoz a képéhez, a melynek minden egyes alakja, rajz, szín és kidolgozás tekintetében kifogástalanul domborul ki a vásznon, mégis kérdőleg áll meg előtte a néző. Azt nem tudja belőle kivenni, hogy mi ez elől társította össze a festő ezeket az egyenkint pompásan odateremtett alakokat. Hiányzik a vásznon a *lélek*. Mondjuk ki, hiányzik a *lényeg*.

*

Novelli Shylockjában megvan ez a lényeg. Ott minden az *egész*-nek harmonikus szolgálataiban áll. A részlet nem mint részlet érvényesül, hanem a karakterrel egybeolvadón. Nincs fokozódás, nincs hálás momentumokra lesés. Jellemző a maskja, a mozdulata; szó, kéz pedig egymásnak összhangzó kiegészítői a keserűség, harag, gyűlölet és bosszúérzés vad kitörésének váltakozó tolmácsolásai. Mindvégig egy-sége és a Shakespeare célzatát hűségesen visszaadó lelkülettel fejez ő ki Shylockjában megjelenése első percétől, a melyben pénzt kér tőle Bassanio.

Eleinte a gyakorlott üzletember száraz higadtsága szól ki belőle: «Háromezer arany — három hónapra», dűnyyogi látszólagos egykedvűséggel. Aztán megtudja, hogy Antonio lesz a kezes. Hangulata nyomban más árnyalatot vesz. «Háromezer arany — három hónapra és Antonio a kezes» ismétli nagyobb lélegzetet véve a kérdést. Aztán simit egyet a hosszú szakállán, mint a kiben az ész szava mellett a szíve körül is megdobbann valami. «Antonio nekem jó», — adja a pillanat közvetlen hatásaúl, habozás nélküli készséggel mintegy önmagának a választ és csak azután mérlegeli a kockázat esélyeit. «Háromezer arany — meg-lehetős kerek összeg — nehéz összehozni — nekem most nincs — de Tubalnak lesz — — — — —. A mi meg a kezeset illeti, igaz, hogy sok gabonával telt hajója jár a tengeren; azonban a hajó csak deszkafa, a hajósok csak emberek — — — — — útjukban kalózkodnak, szikla, vihar és vész — — — — — de Antonio nekem mégis jó».

HORTOBÁGYI HETESFOGAT. — Jantyk Mátysa rajza.

S míg ő így hányjaveti, ezt a rá nézve most már nem kizárólagosan üzleti kérdést, előkerül halálisan gyűlölt személyes ellensége: maga a gazdag Antonio.

Shylocknak a Rialton, Velence kereskedése gyúponáján, Antonioval szemben állandóan nagy életküzködése volt. Becsémelte, gyalázta őt, pellegérré állította mint uszoráskodót és megrövidítette kamat nélkül való kölcsönadással az üzleti hasznát. Ugyanez az Antonio most ő reá szorol. Természetes, hogy elkeseredéstől lenyűgözött lelke föllelegzésül megvillan benne az üzletkérdés mellett a visszatörölés eshetősége is. A kezesség neki kapóra jó s nyomban könnyit is egyet a lelkén. Szót sajtól ki belőle mindaz, a mit tőle nyelnie kellett. Szemére lobbantja, hogy utalat és güny tárgyává tette a Rialton s most, hogy pénzre szorul, tőle kéri a pénzt. Antonio ingerülten visszavág, hogy undora nem lesz kisebb ezután se; — nem a barát kér a barától, hanem az ellenség fordul hozzá busan kamatozó kölcsönért; a mire Shylock nyugodt fölényvel a következő ajánlatot teszi: «Jó — én kölcsön adom Önnek azt az összeget; de csakis kamat nélkül, mint a hogy Ön szokta azt; van azonban egy tréfás föltétel: ha a három havi lejáratkor nem kapom meg a pénzemet, az Ön testéből egy font húsa lesz jogom.» És Antonio aláírja a kötetet.

A fejlemény ismeretes. Antonio tönkre ment. A font hús esedékes és nincs födözlet. A Shylock sora elkövetkezett. Ezt megelőzőleg azonban neki is a vérbe nyíllal valami. Egyetlen leánya megszökött egy keresztényvel s eltalajdonította a kincset érő ékszer-készletét. Kettősen

marja Shylock belsejét a csapás. Élete gyűlöletes megkeserítője egyik vallásbelijével adja magát össze, hite megtagadásával, a leánya s ugyancsak a saját gyermeke az, a ki munkája gyümölesét most könnyű vérel szélnek eresztí.

Ennek maró hatása alatt megy ő ítéletet kérni a Doge-palotába. A biztosság érzetével lép a bírái elé. Kötése rendben van s ragaszkodik annak betűjéhez. A köztársaság java meg nem türi, hogy igazát neki meg ne ítélik. A háromezer arany háromszorosát is visszautasítja. A pénznek nincs hatása rá. Szép szó, rábeszélés is hiába ezúttal. Rá nézve a kötés szava dönt és sürgetve kér ítéletet. A védő a könyörület magasztosságát magyarázza neki. «Nincs a kötésben» hangzik kurta szárazsággal a válasz. Megítélik a font húst és következik a végrehajtás.

Shylock feni a kését; Antonio áldozatra készen áll; villan az acél; de abban a pillanatban int egyet a védő és kettőre figyelmezteti őt: «Ha csak egy szemernyivel is túlesz a fontnak a súlyán az a hüsrés, a mely most jogerős ítélet alapján az övé és ha csak egy csöpp vér is csurran abból a húsból: az a végrehajtónak az életébe kerül. Vagyonát, életét veszi annak, a törvény, a ki a más vére szomjazik. Font húsról szól a kötés. Az van megítélve. Csakis vérontás nélkül vágható ki a font hús.»

Shylock megtántorodik; föleszmél, összeszedi magát és tört hangon odaszól, hogy elfogadja a háromszoros pénzajánlatot. Most azonban a bíró az, a ki ragaszkodik a kötés betűjéhez. Vér nélküli font hús jár neki, semmi egyéb. Shylock összezsugorodik; a torkát fojtja a szó; érzi,

hogy minden ellene fordul. Többé nem a pörbe-hivottra, hanem a pörbeszállóra idézik a törvényt. Más vére szomjazott, — elveszik a vagyonát és osztoznak rajta azok, a kik megkeserítették az életét: Antonio és saját vére, a hálátlanul megszökött leány. Rámenne, törvény szerint az élete is; annak azonban megkegyelmez a Doge azon feltétel alatt, hogy a keresztény hitre tér.

A legkegyetlenebb kegyelem, a mit valaha gyakoroltak. Meghagyják az életét; de elveszik tőle azt, a mi az élete volt: a vagyonát és a hitét. Tehát kétszeresen megölik őt. Embertelenebb itt az ítélet, mint az az embertelenség, a melynek megtorlására kimondják; s innét van, hogy szánó részvét követi ennek a vérszűrt lihegő embernek a sorsát. Nem lehet nem érezni, hogy az ő bűnhődésével szemben, valamiféle megtorlásra neki is joga van. Attól elesik. Így hát nem az osztó igazság jár a boszú-szomja nyomán, midőn csakis azt veti latba, hogy mit szándékozott más ellen elkövetni ő; s számításán kívül hagyja azt, hogy mások mit vettek ellene. Pedig ezen fordul meg a kérdés.

Vajon hogy állítja föl a mérleget maga Shakespeare? Úgy, hogy ez az átkozódó, pénz-sóvár vén Shylock minden lelki kiszáradtsága és visszataszító volta daczára is az érző ember részvételére érdemes. Mihez képest csakis az a színész tolmácsolja hűn a Shakespeare szellemét, a ki ezt a részvétet föl is tudja kelteni. Novelli fölkelti azt. Shylockja véletlekre vivő elkeseredésének jogosságát érzi a néző s ezen a nyomon enyhítve számítja be neki megtorló boszúvágyát.

A VASKAFU-CSATORNA MEGNYITÁSA. — Jantyk Mátysa festménye.

SZABADKA MINT SZABAD KIRÁLYI VÁROS FOGADJA MÁRIA TERÉZIA KIRÁLYI BIZTOSÁT. — Jantyk Mátys festménye.

ÉJFÉLI MISE. — Jantyk Mátys rajza.

Dr. LETICS GYÖRGY,

TEMESVÁRI GÖRÖG-KELETI SZERB PÜSPÖK.

Brankovics György patriarkának rendkívüli érdemei vannak a hazai szerb egyházi élet felvirágoztatása körül, melyekre itt most nem terjeszkedhetünk ki, csak annyit említünk meg, hogy midőn székét elfoglalta, mindössze három udvari főpapot örökölt elődétől s ime tíz év alatt körülbelül ötven ifjút képeztetett ki Európa különféle egyetemein udvari papokká, zárda-főnökökké, theologiai tanárokká. Ezek közé tartozik dr. Letics György is, a karlócazi theologiai intézet kánonjogi és pedagogiai kiváló, jeles tanára, kit a szerb püspöki zsinat múlt év december 10-én egyhangúlag temesvári görög-keleti szerb püspöknek választott meg, mely egyházi méltóságban a király február hó 3-ikán megerősítette.

Az új püspök alig érte el az egyháza által kiszabott kánoni kort, mert még csak 31 éves. 1872 április 6-án született Ó-Becsén, hol atyja, a szerb patriarkha jelenlegi udvari marsallja, Letics Mihály, akkor még szerény népiskolai tanító volt.

Az ifjú Letics Georgije (György) iskolai tanulmányait szülőhelyén kezdte meg, majd később BácsFöldváron, Ujvidéken és Temesvárott folytatta. A gimnázium elvégzése után Karlovczán és Csernoviczban hallgatta a theologiat, melyet kitünő sikerrel végezvén, doktori oklevelet is szerzett.

Az 1893. évben a beocsini zárdába lépett mint szerzetes, ugyanakkor nagybátyja, Brankovics patriarkha mellé udvari papnak nevezték ki. Ezen minőségben erénytelen buzgóságával és sikeres működésével fokról-fokra emelkedvén, 1901 április 12-én metropolitai udvari archimandritává és ezzel együtt püspök-jelöltté avatták fel. Az 1897. évben a püspöki zsinat azzal bízta meg, hogy a karlócazi theologiai iskolában kánonjogot, katekétikát és a pedagogiat adja elő, mely hivatásának a mai napig buzgón megfelelt, egyszersmind gyakorolván magát Brankovics patriarkha mellett, mint személyes titkára, az egyház kormányzásában is. Rövid ideig zárdai főnök is volt Beocsin zárdában, a nélkül, hogy azért tanári működését abbahagyta volna. Midőn híre járt, hogy az 1902. évben összehívott szerb egyházi kongresszus hivatva lesz arra is, hogy az egyházi önkormányzatot szervezze, dr. Letics Györgyöt a szentendrei választókerület kongresszusi papi képviselőnek választotta meg. A fiatal főpapnak tudományos és szakirodalmi működését a szerb «Maticza» irodalmi társaság tagjai közé való beválasztással, Sándor szerb király pedig a Szent Száva-rend és a Takovarend középkeresztjének adományozásával tüntette ki.

Letics Györgyöt tanártársai ószintén szerették, hallgatói pedig valósággal rajongtak érte, az alatta levő szerzetesek és kongresszusi képviselő társai a legmelegebb ragaszkodással vették körül.

Dr. Letics György világlátott ember; szerb anyanyelvén kivül beszél magyarul, románul, németül, francziául és angolul is.

A fiatal főpapnak igen fontos feladat jutott osztályrészül. Hivatva lesz, hogy a magyarországi görög-keleti szerb egyházmegyéek legnagyobbikat igazgassa, 80 hitközségtelen élő 150 ezer hazai szerbnek, azok 103 papjának és majdnem 200 tanító,ának főpásztorá és vezére legyen.

Mindazok, a kik velem együtt közelebről ismerik a szerb püspöki kar ezen legfiatalabb tag,ának nagy készültségét, tiszta jellemét, hazafias buzgóságát, szigorú kötelességtudását, meg vannak arról győződve, hogy dr. Letics György nagy fontosságú új állását osztatlan elismeréssel fogja betölteni. Már püspökké való megválasztása is ritkaság számba megy, mert egyhangú választással emelték őt a fényes polczra. Ez az egyhangú választás is biztató jele annak, hogy megtalálták benne azt a ferhüt, a ki a bele helyezett reményeket valóra fogja váltani.

Popovics Vazul István.

Dr. Letics György temesvári g.-k. szerb püspök.

"GEMMA."

Gróf Zichy Géza három felvonásos tánc-költevénye a magyar kir. Operaházban.

Február 20-án új művet, valami egészen újat nyújtott az Operaház: versben írt és elszavalt szindarabot, számos csoport- és magántánczsal tarkítva, s elejétől végéig folytonos zenekísérettel. Szerzője, gróf Zichy Géza, kijelentette, hogy ő voltaképpen a ballet-műfajt akarta ezzel az oltással nemesíteni, értelmesebbé, szebbé tenni. Hiszen a ballet sem csupán tánczok lánczolata, hanem némajáték, a szó hatalmától megfosztott szindarab mímélése, a melyben nem is derűre-borúra lejtik a tánczot, hanem csak ott, a hol értelme van, a hol t. i. az eljátszott történetben lényeges dolog a táncz: erre a legszembetűnőbb példa a francia Widor «Korrigane» című ballejté, épen a táncz tündérének hatalmáról szóló darab, vagy a magyar művek közül Szabados Károly «Vióra» című szintén tündérmeséből szinpadra vitt darabja. El kell ismerünk, hogy ezekben is egy-egy jelenet — csak úgy, mint akárhány festői remekművet, — pusztán a szemlélés útján nem értünk meg eléggé, hanem szükség van némi írott felvilágosító szövegre. Ezzel a tolmáccsal, a megírott szöveggel gazdagította gróf Zichy Géza a «Gemma»-ban a ballet műfaját. A kik azt állítják, hogy ő öntudatlanul példája lett Goethe egy elvének — hogy «nincs többé új dolog, csak újra gondoljuk azt, a mi már valaha megvolt,» — mert három-négy évszázaddal eze őt már voltak «hangos» tánczművek: azoknak nincs egészen igazuk; azok a Quinault-féle francia stb. költemények szavalt szindarabok voltak, a melyekben aztán a szavalt színdarab — s esetleg ének váltotta fel, — mikor a zene felhangzott; csak némajátékot, éneket vagy tánczot kísért a zenekar; míg «Gemma» táncz-számai között, ismételtük, folyton szaválnak a játszó színészek — ezalatt a zenekar is folyton játszik.

Ez az újítás csak olyan kettős tehetségű ember gondolata lehetett, a ki a versköltést is, a zeneköltést is egyforma szeretettel gyakorolja s egyik művészetét sem akarja megrövidíteni. A merész gondolat megva őstása pedig — osztónszerűn alkotó naiv művész he, yett — tudatosan, terszerűen dolgozó szellemet igényelt; itt Wagner Rikárd köveletménye teljesen jogos: annyi szempont, annyi igény várt kielégítést, hogy egyetlen emberből kel-

lett a vers- és a zeneszerzőnek kitelnie, a ki mindig tisztában legyen azzal, hogy mit és hogyan alakítson. Gróf Zichy Géza nemcsak zeneköltőnek és nemcsak színműköltőnek kellett lennie (ebben legalább 25 éve jártas), hanem egyszersmind arra kellett ügyelnie, hogy a darab zenére alkalmas mozzanatokban gazdag legyen, végre pedig, hogy a táncznak lényeges szerepet tudjon adni drámájában. S ezt a sokszéri feladatát sikeresen megoldotta.

Meséje — mint az Operaház műsora általában — azt igényli a hallgatótól, hogy szíve és fogékony képzelete legyen; erős szenvedélyek és szép ábrándok körül forog az egész.

Az I. felvonás Gemmát mint a természet ölen hajadonná serdült ártatlanságot mutatja be, a ki először lát aranyat; nagyapja, Rufo a nemes érczet borzadva dobja el, s elmondja, hogy ez a fényes valami dönti kárhozatba a világot; ezzel elbátolta el hajdan Sturmfels gróf az ő leányát is, a kit aztán elhagyott, s a ki Gemmát a világra hozva, elemésztette magát. A fiatal leány még búslakodik anyjának most megtudott végzetén, mikor segélykiáltást hall: egy szakadék szélén élet és halál közt lebeg egy vadász, az első ifju, a kit Gemma fiatal életében lát. Jó szíve ösztönzésére oda siet és megmenti; a fiatal szívek lángra gyúlnak egymás iránt. A gyermeki kedélyű Gemma alighogy elvégezte tanulatlantul is bájos «szöcsketánczát»: kürt harsan, a vadász társai érkeznek meg, köztük barátja, egy hódító szépségű tánczos, Olympia, s egy Volte nevű báró, a ki a tánczosnó u á n most Gemmára veti ki hálóját. A kincsét — unokáját — féltő Rufo előtt az ifju vadász kijelenti, hogy ő a vidék új birtokosa: gróf Sturmfels... Megrendülve hallja ezt a sötétemlékű nevet az agy világyűlölő is, Gemma is, — de a szerelem mindenható: a fiatal leány elhagyja nagyatyját, a kinek ő volt mindene, s a világra megy az ifju gróffal, a ki neki lett mindene.

II. felvonás: Gemma a grófi kastély kertjében virágoskert közt s epedve gondol egyszerű erdei otthonára; ábrándjait előtűnik virágok, méhek, mókások — bájos csoport-tánczban — elevenítik meg. Jön a fiatal gróf; nagyszerű vendégséget esap, kártyán elveszi utolsó aranyát. Régi kedvese, a tánczos, utolsó kísérletet tesz visszahódítására, de hiába; ez boszúra tüzel: amazonnak öltözve, tánczműtatványja közben kopjával szíven akarja szúrni Sturmfels, de véletlenül Gemmát találja. Épen jókor jön Rufo, hogy unokáját kimentse a fényes, de romlott körből.

III. felvonás: Olympia a gyilkos merényletért börtönt szenvedett; kiszabadulva, kegyetlen bosszút forral Sturmfels el'en, törrel lopózik a roskatag kastélyba s orvul leszúrja — véletlenül nem a grótot, hanem a gonosz Volte bárót, ki Gemmát akarta törbe ejteni, Olympia nem veszi észre végtetes tévedését s mikor Sturmfels megjelenik, azt hiszi, hogy ez csak visszatérő lelke a megöltnek — s megőrül. Ez az ő bűnhődése. Gemma ellenben, a kit nagyapja gondos ápolása visszaad az életnek, ellátogat a kastélyba, felfedezi a tönkrement grófnak, hogy a környék talaja tömérdek aranyat rejt: Sturmfels megfogadja, hogy a verejtékes bányász-munkával visszaszerzi gazdagságát, de csak azért, hogy élettársát, Gemmát és febarátját boldogíthassa. Az est leszűl, a most már boldog főegény megálmodja gyönyörű jövőjét: a festmények megörökített ősei kilépnek a képkeretből, megünnepelni a nemes gondolkodású fiatal gróf nászát... Az agy Rufo is megáldja a szereimében üdvözült párt s e szavaira:

Láttam az arany metélyét,
Hadd lássam most áldásait!

Gemma és férje két kézzel osztják jótéteményeiket.

Ennek a történetnek valahol az olasz Alpok közt lehetne a színtere: a szerző azonban — a XIX. század elejére — Erdélybe teszi s így alkalmat adott arra, hogy legalább egy magyar mozzanatot vegyítsen bele: a mindenféle nemzetbeli főuri ösök táncza közt egy esokor magyar tánczot, magyar zenére. A legkritikább eset, hogy az Operaházban valamit megismételjenek, ezzel a pompás magyar zenével pedig a közönség nem bír betelni, annyira, hogy zajosan követelte — s meg is kapta — ismétését. A három szinpadai tájkép s a jelmezek megannyi Kéményd Jenő művészi képzeletére valló szép látványosság voltak; de ez mind háttérbe szorult a szerencés ihletű «hallgató, palotás és verbunkos» hangjai. A zene általában érzelmes, a gróf Zichy Gézát jellemző ú. n. szalonzene; egy pár zeredal-lam körül csoportosul számos kellemes dallam, a szinpad escelekmény és szavalt hű zenei fordítására törekvő, jellemző kísérlet. Főleg a hangszínek bája, csillogása mesterien a hangszerek közt n.egozstva; érvényesű esük Szikla karnagy érdeme.

idényt töltött Amerikában, mindig rendkívüli sikerrel. Az idén pihenési szándékkal Európában maradt, Párisban; a pihenésből azonban nem sok jutott neki, mert a kontinens ugyancsak megostromolta egy-egy föléptéért s Antwerpen, Brüssel, Szent-Pétervár, Varsó Bécs után most Budapestre jött. Legújabbban a párisi Opéra-Comique szerzőtette «Manon» fölleveletére; azután Van Dyck ugyancsak Párisban a Nagy-Operában «Trisztánt» fogja énekelni: ezt a szerepet ő kénytelen a francia fővárosban. Budapesti hangversenyeken többször énekelt a kitünő művész; régi hívei most is bizonyára újakat toborznak a Vigadóba.

A JAPÁN HADERŐ FŐVEZÉREI.

Togo tengernagy és Jamagata tábornagy.

Legkiválóbb katonái Japánban Togo, a hajóhad főparancsnoka és gróf Jamagata, a szárazföldi hadak fővezére. Az utóbbiról még e háborúban nem sok szó esett, mivel a szárazföldi csapatok még csak felvonulóban vannak, hanem annál többet emlegetik a Togo-tengernagy nevét, a ki hatalmas páncélosai élén Port-Artur körül cirksál s időről-időre rázúdítja torpedóit a bennekedt oroszokra.

Togo most 55 éves, erőteljes férfiú, a kit tehetségei segítik mostani fényes állására, mert igen egyszerű Angliában végezte s mint tiszt szolgált az angol hajóhadban is, a japán-kinhái háborúban pedig egy hadosztályt vezetett nagy sikerrel. Igen tanult, tapasztalt, merész, de a mellett óvatossá vezének mondják, a ki nagy hajóit most is kiméli a felesleges kockázattól, hanem e helyett torpedókkal s gyújtóhajókkal intéz támadásokat a port-arturi kikötő ellen azon a német-és angol tengerészeti körök szerint is helyes számításból, hogy így sokkal kevesebb áldozattal célját éri, mintha nagy csatákba becsapkozna. Mert a folyton fenyegető torpedók nemcsak kifárasztják az oroszokat, hanem mivel mindig készenlétben kell állaniok, székészletük elhasználására is kényszeríti őket, ezenkívül pedig ki nem jöhetvén az erődök védelme alól, a japánok zavartalanul folytathatják szárazföldi hadaik kiszállítását a koreai partokra.

Jamagata, a ki ősrégi főúri családból származott, már régóta vezető szerepet vitt hazájában. Mindjárt kezdetben a reformpárthoz csatlakozott, nagy része volt a maradi párt leverésében s a modern alapokra fektetett japán hadsereg szervezésében is ővé volt az oroszlanérés. Nagyon tapasztalt katona, a ki részt vett az 1870-71-ik német-francia háborúban is, hogy katonai ismereteit gyarapítsa. Működött a diplomáciai pályán is, volt követ az orosz udvarnál, mely alkalmat szorgalmasan felhasználta arra, hogy az orosz hadsereg szervezeti tanulmányozza. Volt miniszterelnök is, épen mikor a kínai háború kiütött. Ekkor őt szőlította a mikádó a szárazföldi sereg élére s hogy a harc Japánra néve oly gyorsan és szerencsésen folyt le, ebben Jamagatának volt fő érdeme. A hadműveleteket meglepő gyorsasággal és ügyesen intézte s ő nyerte meg a Ping-jiang melletti nagy csatát is, midőn a kínai főereget, midőn az épen a hold ünnepét tartotta, váratlanul meglepte s teljesen szétszórta és ezzel jóformán az egész hadjárat sorsát is eldöntötte.

Jamagata már idős ember, — 1840-ben született — de azért most is a legtevékenyebb férfiak közé tartozik, a kitől a mostani nehéz időkben házája sokat vár.

JAPÁNOK OROSZ-ELLENES LIGÁJA.

Az a mély gyűlölet, melylyel a japán hazafiak már jóval a mostani háború kitérése előtt az oroszok ellen viseltettek, abban is nyilvánult, hogy Mandzsurianak Oroszország által való megszállása óta mindenfelé oroszellenes ligák alakultak, melyeknek célja ezt a gyűlöletet szítani s a nemzetet előkészíteni és lelkesíteni a háborúra. A legelőterjedtebb ezek közt a ligák közt a «Tairó Dókivai» nevű, melynek tagjai — mint képen látható — jelenyül európai ruhájuk fölül rizz-szalmból készült suba-félék öltönek, olyasformát, a milyen a japáni parasztnép rendez viselete. Lábakon fűzős sarut viselnek, a fejükön széles japáni kalapot, karimáján a liga nevének koríratával. Gyüleéseken, tüntetéseken céljából tartott felvonulásokon ilyen módon öltözve szoktak a liga vezetői s tagjai megjelenni.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Karaszky Ödön: «Pásztor-tűzek»; versek, Békéscsaba, 1904. E kötetben olyan ember mondja el mondanivalóját, a kinek képzeletét a magyar táj szépségei, a magyar falu igazítja s füle tele

van a magyar népdal ritmusaival. E mellett a népi motívumokat s népdali képeket néha újdonszerű színnel s tudja bevonnai s úgy alakítani belőlük verseit, hogy ezek a közvetlen hatását teszik az olvasóra. Legjobb sikerülnek rövid, lyrai érzéssel átszőtt genre-képei («Tóth Klára», «Vizik a Riska tenhet», «Radivoj bán», «Falusi történet»), — ezeken Szabolcska hasonló fajtájú műveinek hatása meglátszik ugyan, ámde nem lehet tőlük megtagadni a hangulat melegsgét s a forma könnyedségét. A kötet többi része majdnem csupa szerelmes vers, nagyjából a magyar népdal ritmusaiban írva. Néhány közülük csinos, hangulatos («Átaluton», «Akácvirág», «Két fátol», «Osszemosolyogtunk», «A kincs»); jó lett volna azonban, ha a szerző kötetét összeállításakor követte volna Kazinczy híres Himfy-epigrammáját («Tűzbe fel» stb.): sok olyan verset is fölvet, mely nem haladja túl, sőt néha el sem éri a közepszerűség mértékét s csak rontja a jobb versek hatását. Sokszor ad szóvirágot költészet helyett s a népies költészet ócska lomtarából vett, avult szólamokkal fedezgeti érzelmei és eszméi hiányát. Nyelvének színessége néha itt is érvényesül, egy-egy gyöngédebb, finomabb ötlete szinte kikívánczik az ily versek tartalmatlanságából. A kötethez, melynek ára 2 korona, mellékelve van a szerző arcképe is. Mutatványul a következő verset közöljük belőle:

Átaluton.

Megállok az átaluton,
Merre menjek, nem is tudom:
Három út visz — három felé
— Hej, nem tudom, honnét tudnám
Melyik visz a rózsám felé.

Tuskebokor nőtt az elsőn,
Rozmaring van a közben, sőt,
Harmadikon róza virít,
— Hej, nem tudom, honnét tudnám
Elitalálni az igazit.

Tuskebokor megsűr megint,
Elkábíthat a rozmaring,
Rátérek a harmadikra,
— Hej, nem tudom, honnét tudnám
Három közül legjobbjára.

Rózsabokor ha megsűr is,
Szőke kis lány ha megűn is;
Meggyógyítom levelével,
— Hej, nem tudom, honnét tudnám
Barna kis lány szerelmével.

Egyszerű történetek. Elbeszélések, írta Karaszky Ödön. Tizenöt elbeszélést találunk a kötetben, melyeknek tárgyait szerző leginkább a vidéki népiéletből merítette. Az egyszerű dolgokat élénk tóllal ita meg, néha a humor iránti érzelme is érvényesül, bár nem mindig vezet szigorú izlés. A kötet Békéscsabán jelent meg, ára 2 korona.

Benedek Elek: «Szülőföldem». Az ismert író ez új kötetében tizenhat elbeszélést gyűjtötte össze; valamennyi a székelyföldi erdővidéken játszódik, az ottani vidéket s népet rajzolja érzelmes megindulással, néha szelíd humorral, színes, magyars nyelven. A kötet nem jelez fordulatot az író fejlődésében, de java erejében mutatja be tehetségét. Mint a «Színes könyvek» című sorozat egyik kötetét jelent meg a Singer és Wolfner-czég kiadásában; ára egy korona 50 fillér.

A boglya-kemence mellől. Ezen cím alatt adott ki ifjabb Mórincz Pál egy kötet elbeszélést; tárgyait az alföldi, főképp a hajdusági nép életéből merítette s élénken és nagy szeretettel dolgozta ki. A könyv Debreczenben jelent meg, ára 1 korona.

«Harakiri». Ily című regényt írt s adott ki Zomborban Szilágyi Lajos. Társadalmi regény, itt-ott jó megfigyelésre való, a kezdőt azonban lépten-nyomon elárulja mesésövöse szerkezete és előadása egyaránt. Ára 2 korona.

A vadgalamb. Ez címmel Somogyi Ernő tizenegy elbeszélést, párbeszédekben írt tárczaccikkét adta ki. Ára 2 korona.

A magyar birodalom története című munkának most megjelent 22—25-ik füzeté a mohácsi vészrel s az azt követő idők történetével foglalkozik Aczárdy Ignác földolgozásában. A szöveget számos kép is éleníti. A munka az Athenaeum kiadásában jelenik meg; ára egy füzetnek 60 fillér.

Középkori krónikások. Ezen cím alatt vállalat indított meg dr. Gombos F. Ármán Brassóban, melynek célja az, hogy a nevezetesebb középkori krónikákat magyarra fordítsa ki. Tavaly jelent meg az első kötet: A longobárdok története, a mely most a Dino Compagni krónikájára követett. Dino Compagni Dante kortársa volt s munkája, mely Florenz és az északi olasz városok azonkörtörténetét rajzolja, egyike a ránk maradt régi krónikák legérdekesebbjeinek. A munkát Réczi Miklós fordította le s magyarul jegyeztékkel s bőven ellátta. A vallás-és közoktatási miniszter által is ajánlott szép kiállítású könyv ára 3 korona.

Egy vándorszínész naplója, írta Hollósy Mihály. E könyv a vándorszínészet írja le sok közvetlenséggel. Megismeri belőle az olvasó ezt a szomorú, de mégis gyakran vig, koplalással járó, de még sem varázis nélküli életet. A szerző, ki most a Népszínház őrmestere, maga is több évet töltött a vándor Thália szolgálatában, vagy a mint őt maguk nevezik, a «ripacséknál»; ez az oka annak, hogy olyan jól ismeri minden eszénját-bíját. Ugy látszik, hogy a könyvben leírt történetek nem mind kigondolt mesék, hanem érdekesen előadott megtörtént dolgok. Némelyik történetet, humoros dolgokat beszél el. Megrendelhető a szerzőnél, a Népszínházban.

«Gondolatok» ez címmel kis kötetet adott ki Szölösi Balázs Máramaroszigeten. A gondolatok nyilván báró Eötvös József hasonló című művének mintáját követik; ennek tömör mélységétől, eszmeszárnyalásától természetesen jó távol esnek, mindazáltal akad rontja több józan elmélkedés, erkölcsi emelkedettségre valló s ügyesen kifejezett mondas is. A könyveske ára nincs feltüntetve.

Az inarcsi Farkas-család története. Írta Benkő Imre. E pestmegyei családra vonatkozó adatok mind össze vannak gyűjtve e munkában és számos oklevele a 14-ik századtól kezdve a 18-ik századig. A könyv Nagy-Körösről jelent meg Bazsó Lajosnál.

«Agrár politika.» Írta Bernát István. E kötet a népszerű főiskolai tanfolyamon a folyó évben tartott előadásokat nyújtja összegyűjtve s ezáltal a magyar viszonyokból fakadó agrárizmus elveinek a nagy közönséggel való megismertetése. A sokak érdeklődésére számot tartható könyv ára 2 korona.

Az Ó-kori lexikon most megjelent füzeté Sphodriastól — a szobrászokig terjed s több érdekes cikket és ábrát tartalmaz. E munkát Petz Vilmos szerkeszti és a Franklin-Társulat adja ki. Ára egy füzetnek 1 korona.

Magyar-zsidó oklevéltár. Az izraelita magyar irodalmi társulat már megalakulásakor fölvetette programjába a magyarországi zsidóság történetére vonatkozó irodalmi munkák támogatását; később oklevélbizottságot alakított és e tárgyra vonatkozó kútató felkutatására s kiadására. E bizottság elhatározta, hogy a magyar zsidók történeti oklevéltárát fogja megindítani s felveszi bele mindazt a kútató anyagot, mely a magyarországi zsidóság állapotát a legrégebb időktől 1867-ig megvilágítja. E nagy munka első kötetét most megjelent s az 1092-től 1539-ig való okleveleket tartalmazza. Az oklevéltár szerkesztette dr. Weisz Mór közreműködésével Dr. Frisz Ármán. A kötet ára 10 korona.

Emlékbeszéd Halász Ignác felett. Halász Ignác jeles nyelvtudósunkról a kolozsvári egyetemi tanácsken utóda, Szilasi Móricz mondott az Akadémia kegyeletes emlékbeszédét, mely most megjelent az akadémiai emlékbeszédek sorozatában. Ára 40 fillér.

«Lelki béke.» Molnár Mária ily című protestáns nők számára írott imádságos könyve, mely vallásos elmélkedéseket, fohászokat és imákat tartalmaz, megjelent Nagykanizsán, Fischel Fülöp kiadásában. Az új imakönyvhöz Antal Gábor dunántúli ev. ref. püspök írt meleg hangú előszót.

Nemzeti kereskedelem. Írta Hübény József. Szerző, ki mint a «Magyar Kereskedelmi Csarnok» volt alelnöke, sok ideig buzgó munkát végzett kereskedelmi fejlesztésén, most ugyanerről egy tanulmányt bocsájított közre füzetében. Mindenek előtt az angol-és francia kereskedelem nagyszerűségét vázolja, melyeknek irányelve a mozgékonyan kívüli a megbízhatóság, becsületesség. S ez alapokon ajánlja a mi meg gyermekkorát élő kereskedelminket is tovább fejleszteni. A füzet, melyhez Vámbéry Ármán írt előszót, a Franklin-Társulattal jelent meg, hol egy koronáért megrendelhető.

A m. kir. kuria felülvizsgáló tanácsa határozatainak gyűjteményéből, melyet Gottl Ágost kuriai bíró állított össze, a Franklin-Társulat most már a nyolcadik kötetet adja ki, mely az 1902—1903. évekre eső anyagot öleli fel. Ára vászonkötésben 8 korona 50 fillér.

A börtöngyűlekek. Írta Pláner Miksa. A füzet, melynek ára 1 korona 50 fillér, a Lampel Wodianer cég kiadásában, mint a «Magyar Kereskedők Könyvtára»-nak 9—10. füzetét jelent meg.

Jantyk Mátjának, az oly korán elhunyt jeles festőművésznek műveiből, azon alkalmából, hogy most a Műcsarnokban ki vannak állítva, mai számunkban ismét bemutatunk egy nagyobb sorozatot, összesen tíz kisebb-nagyobb festményt, vázlatot, rajzot. Ezek között nincsenek a művész legnagyobb szabású munkái, mert azokat halálakor, mult évi 43, 44. és 46-ik számunkban közöltük, nevezetesen az új országház főrendiházi terme számára készült nagy falfestményét: «Az aranybulla kihirdetése»-t, továbbá «Buzaszentelés» című népeleti

TOGO, JAPÁN TENGERNAGY.

GRÓF JAMAGATA, JAPÁN TÁBORNOK.

képét, «MartinuZZi», «Budavár bevétel 1849-ben» és «Krisztus sirba tétele» című vázlatait, stb. összesen kilencet képet. Ezekkel, valamint Jantyknek lapunkban sűrűn megjelent képeivel olvasóink mondhatni teljes gyűjteményét bírják a művész nevezetesebb munkáinak.

Jantyk műveinek kiállítása a Műcsarnokban február 22-ikén nyílt meg s március 2-ikéig lesz nyitva. A közönség a lefolyt héten érdeklődve látogatta a becses és sok művészeti élvezetet nyújtó kiállítást s több vásárlás is történt. A befolyó jövedelem egy részét a békesmegyei népszanatórium javára fordítják.

A mintarajzkola tanulóinak kiállítása. Az országos mintarajzkola és rajztanárképző-intézet növendékei az iskolai félév végződjével kiállítást rendeztek legjobb műveikből. Az Andrassy-úti intézetben nagy érdeklődéssel látogatta a közönség a kiállítást és a művésznövendékek munkáit szívesen veszik. A mint a kiállított művekből láthatni, az intézetnek több tehetséges növendéke van.

Színésznövendékek vizsgálja. Folyó hó 20-ikán volt Rákosi Szidi színészkolájának vizsgálati előadása az Urániában. A növendékek a «Villars dragonyosai», a «Szultán» és a «Paraszt becsület» egy-egy felvonásában mutatkoztak be. A jó énekiskola hatása meglátszott rajtuk. A növendékek közül a jelesebbek Csoma Terus és Papp János. A férfiak közül Sipos Miklós tűnt ki intelligens játékával. A «Szultán» basáját játszotta, sűrűn megkacagatva a nézőket. Torma Zsigmond szép tenor hangja feltűnést keltett.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A Magyar Tudományos Akadémia február 21-iki ülését, Heinrich Gusztáv elnöke alatt, négy értekezés foglalta el.

Szinnyei József az Árpádok korában még élő szövegi u betűről olvasott föl. Az Árpádok korából ránk maradt oklevelekben, továbbá Anonimus krónikájában ugyanis olyan u betű van sok szók végén, a melyet ma már nem ejtünk ki. Ilyen szavak például: utu = ut, harmu = három, almu = álom, kereku = kerek, zerelemu = szerelem. Szinnyei véleménye, hogy ez az u betű az ugynevezett határozatlan magánhangzó jelzése s csak kivételesen ejtették ki; megszokásból azonban odairták más-salhangzón végződő szavak végére is. Katona Lajos jelentést tett a rovás-írás ügyében kiküldött akadémiai bizottság kutatásairól. Két év előtt ugyanis

Tar Mihály omori földmives nagy feltűnést keltett azzal az állításával, hogy ő és fia még használják a rovás-írást. A bizottság arra a meggyőződésre jutott, hogy Tar könyvből tanulta meg a betűket. A nép közt a rovás-írásnak semmi nyoma. Négyesy László felolvasta Szigetvári Iván vendég dolgozatát «Taine milieu (környezet) elméletéről». A sokoldalú nagy francia tudós elméletét az, hogy a nagy szellemek fejlődésére döntő befolyással van három tényező: a faj, az időpont és a környezet. Titus Livius római történetíróban például a főtehetség a szónokiaság; történetíróvá lett, mert olyan időben élt, a mikor a szónok nem mondhatta el azt, a mi a szívében feledt. Taine rendszerének, a melyet különben csak módszernek nevez, a legnagyobb fogyatékságn az, hogy az egyént semmibe nem veszi s a lángelmét nem tudja megmagyarázni. Ha rendszeréből sokat kiradál is az idő, Taine mindig megmarad nagy írónak s nagy utónak is; mert tőle tanulták azt az igazságot, hogy sem író, sem irodalmi vagy művészi alkotást korától elkülönítve megismerni és megmagyarázni nem lehet.

A Kisfaludy-Társaság február 24-iki felolvadó ülésén dr. Heinrich Gusztáv elnököt, Vargha Gyula főtitkár bejelentette, hogy a társaság új tagjai, Négyesy László, Sebők Zsigmond és Csengeri János köszönettel fogadták megválasztásukat. Száry Dénes, a finom ízlésű székelyi író «Shylock és a részvét» című tanulmányát olvasta föl. A jeles tanulmányt, melyet a közönség nagy érdeklődéssel hallgatott, lapunk közli. Koszma Andor bemutatta Lévy Józsefnek, a visszavonultságban élő agg költőnek két méla hangú költeményét a hallgatók tetszése közt. Az egyik «Kertemben» a másik «Vergődés» című. Váradi Antal «Emlékeimből» ezim emlékeztetéseket adott elő a Nemzeti Színház közel-múltjából. A visszaemlékezések kivált Szigeti Józsefről, Réthy Mihályról és Szathmárinéről szólanak, a kik büszkeségei voltak a magyar színészetnek. Végül Hegedűs István mutatta be Vértessy Dezső görögéből, a «Szerlem abe»-jének nevezett népköltési gyűjteményből fordított szerelmi dalait. Ezek a népdalok, összesen száztizenkét ének, az abe betűrendjében következnek egymásután, Ródosz szigetén keletkezett e gyűjtemény a XIV. század végén s a XV. század elején akkor, a mikor a sziget a Johannita vitézrend birtoka volt. A fordításokat megjelentették. — A felolvások után tartott zárt ülésen elhatározták, hogy a márciusi ülést Bajza József emlékeztetének szentelik és Négyesy László mond emlékbeszédet Bajzáról.

A Csángó-Magyar Egyesület február 20-ikán tartott közgyűléssel feloszlott. Husz évvel ezelőtt alakult, hogy a Bukovinában élő csángókat hazatelepítse. Egy kis csoportot haza is hoztak, de a törekvését vagyoni erő nem támogatta. A gróf Teleki Géza elnöklése alatt tartott ülésen a feloszlásra vonatkozó indítványt Márkus József főpolgármester terjesztette elő. Az egyesület, miután a tagsági kötelezettség megszűnt és új tagok nem léptek be, már régebben nem szolgálhatta alapszabály szerinti céljait. Egész vagyona a Rökk-féle alapítvány, a mely — főleg telephelyi célokra — édes-keves. Egy legközelebbre összehívandó közgyűlést tehát mondja ki a feloszlást, s a vagyont bocsássák a közoktatásügyi miniszterium rendelkezésére. Az indítványt elfogadták.

MI UJSÁG?

A kelet-ázsiai háború. Az orosz-japán háború még mindig tengeren tart. A szárazföldön a hadi események még most csak a seregek összegyűjtésére szorítkoznak, a mi pedig még talán hetekig is így lesz s majd csak akkor kerül szembe az orosz és japán haderő. Az orosz szárazföldi hadsereg fővezérévé kinevezett eddigi hadügyminiszter, Kurapatkin tábornok, állítólag csak azzal a feltétellel fogadta el a fővezérséget, ha az Urál-hegyn túlrá egyetlen nagyherceget sem küldenek. A fővezér még nem utazott el Pétervárról. A háború eseményei a legutóbbi napokban csaknem kizárólag Port-Artur kikötőjére szorítkoztak. A japán hajóhad ennek erődjéből ki akarja ostromolni az oroszokat, hogy szabadon mozoghasson. Allandón támadja az ottani orosz flottát. Február 24-ikéről az oroszok nagy tengeri győzelmeiről érkeztek hírek, több japán hadihajó elsüllyesztéséről. Péterváron nagy győzelmi ünnepet rendeztek az utca, Páris népét is egész örömmámor fogta el. A port-arturi «diadal» azonban mindössze a japánok nem sikerült cselének látszik. A japán hajóhad február 23—24-iki éjjel néhány ócska szállító hajót küldött a kikötő elé, több torpedónaszád kíséretében. A szállító hajók robbanó és gyújtó szerelékkel voltak ellátva, s rendeltetésük az lett volna, hogy a kikötő bejárata előtt elsüllyesszék és így akadályt szolgáljanak az orosz hajók mozgásának. Az oroszok ezt megakadályozták nagy ágyúzással és a négy japán szállító hajó elsüllyedt. Ezek különben is erre voltak szánva. A japán torpedóhajók elmenekültek. A levelezés helytartó hivatalos jelentése sem szól japán hadihajók pusztulásáról, sőt inkább azt lehel kiolvasni belőle, hogy a rendkívüli vakmerőséggel támadó japánok

AZ OROSZ-ELLENES JAPÁN LIGA TAGJAI.

nak sikerült a kikötő előtt több úszó torpedót elhelyezni, a melyek esetleg még nagy veszedelmére lehetnek az oroszok hajóinak, ha csak ki nem tudják őket halászni, a mi pedig a mostanában mindig háborgó tenger miatt talán csak hetek alatt sikerülhet.

A svéd király Bécsben. II. Oszkár svéd-norvég király február 24-ikén délután Bécsbe érkezett és a Burgban szállt meg. A látogatásnak politikai jelentősége nincs, mert Oszkár király Abbáziában időző feleségéhez utazott. Uralkodókat katonai díszszel fogadta a svéd királyt, kit a bécsi közönség is tisztelettel köszöntött. A svéd király tiszteletére rendezett ünnepélyeken a magyar kormány tagjai is részt vettek. Ezért és a delegációk ülésesei miatt történt, hogy a renesztrai miniszter tanácsot ezáltal — sürgős teendőkre való tekintettel — a magyar kormány Bécsben tartotta meg.

Február 24-ikén az udvari családi ebéd után a felségek és az uralkodó család tagjai az operaszínház előadását nézték végig. Oszkár király febr. 25-én délelőtt a kapuczinusok sirbörtjében koszorút tett Erzsébet királyné és Rudolf néhai trónörökös sírjára. Este díszbéd volt a Burgban, melyen részt vettek a két királyon kívül még az uralkodócsalád tagjai, az állami és katonai legfőbb méltóságok. Ferencz József Ő Felsége francia nyelven köszöntötte fel vendégét, ki látogatásával a két monarchia közt fennálló barátságos viszonyt még szilárdabbá tette. Uralkodónk a legjobb kívánságokat nyilvánította a király és a királyné jöleté iránt. Oszkár király a legmelegebb köszönetet tolmácsolta a jó kívánságokért és a szíves fogadtatásért. Ebéd után a két uralkodó a Burg-színház előadását nézte végig. Oszkár király február 26-án utazott el Bécsből.

Jókai Mór hetvenkilencedik éves. Nagy költőnk, ki az idei telet az onyhe éghajlatú Nizzában tölti, ott ünnepelte február 19-ikén hetvenkilencedik születése napját ifjú erőben s derűs kedvvel, a minek szép tanúsága az a vers, melyet az évfordulóról írt s mely így szól:

79.

Hetvenkilencedik elmúlt: utána nagy pontum. Elöttem ködképpen vonul el nagy multam. Eddig hetvenkedtem, most már nyolcvankodom. Mi következik még? azon gondolkodom. — Istennek, asszonyoknak adok halált érte. Hogy fejem e magas időt is megérte. Hisz semmi bajom sincs; ép testben ép lélek. Magas ezél előttem, a miért még élek!

Hálámát leróni a magyar nemzetnek És boldogá tenni, kik híven szeretnek. — Szeretem az éltet, az egész világot, Benne a hazamát, szép Magyarországot, Megtanultam újra imádkozni éhez: Tudom — ember kezdi, de az isten végez, Hű vagyok hitemhez, oltáromnak lángja Égő áldozatát mindennap kívánja. Én már átléptem az örök üdvösségbe, Testem még földön jár, de lelkem az égbe, Boldog vagyok, édes család veszen körül, Gondomat megoszva, örömemnek örül. Az egész mennyország elfér két karomban, Üdvöm a hű nőben, örvö aγγyalomban. Bűnöm sincsen többé, a lelkem nem vádol, Megjavult a szívem az ő jó szavától.

— Hosszú nagy életmen végigfűt élelmem, Számom tudom vetni, mi volt régesrég. Mennyi bajt átéltem, mennyi csapást, veszélyt! Sok szép reményemem, hogy oszlott szerteszét! S most ismét valóvá lett minden szép álom: Itt a boldog sziget, csak partra kell szállnom.

— Mára én rendelem meg a lakománkat. A mi jót és drágát szem, szűz megkivánhat. Nagy úr vagyok mostan, itthon parancsolok, Minden úgy teljesül, van szerzte nagy dolog, Kakastejgel, varjuvajjal, miként hajdan, Mikor még a fésű eltört a hajamban. Mikor a legelső versem kinyomtaták, Rajzolt képeimet kézzől-kézre adták; Akkor ki lett mondva fejemre a végzet, Mit a Mindenható felőlem elvégzett. «Majd hetven év múlva légy még egyszer gyermek, A ki olyan úr a háznál, mint egy vendég. Majd hetven év múlva talál új családot, Lelld meg gyermekkori igaz boldogságot. Anyát, testvéreket, égből küldött angyalt, Édes reményt, a mely tebe aranyulást!» — S íme a mit a sors megjósolt, betellett, Itt vagyok terdemem kedves Bellám mellett. 1904 február 19.

Gróf Andrassy Gyula szobra. A néhai magyar miniszterelnöknek és külügyminiszternek lovas emlékszobra, Zala György műve, már az érezőntő műhelyben készen várja a fölállítását. Az országgház déli homlokzatánál, a képviselőház főkapuja előtt talapzatát is fölépítették; ezen még a domborművű emlékek odaállítására várják a hátra. A leleplezés valószínűleg az őszzel történik meg.

Felolvasások Magyarországról Angliában. Angliában most gyakran tartanak előadást Magyarországról: Gineverné, György Ilona asszony és Shrubsole Vilmos, hazánk lelkes barátja. Shrubsole legutóbbi felolvasását február 11-ikén Ethamban a városgházán tartotta nagyszámú érdeklődő közönség előtt. Ezáltal különösen Budapest nagy haladásáról és Magyarország természeti szépségeiről beszélt. Sok lelki hasonlóságot fedezett föl az angolok és a magyarok között. Az előadás után néhány zenész a magyar himnuszot játszotta, melyet azután a hallgatóság megismételtetett és a zenészekkel együtt énekelt. Az előadás végeztével a hallgatóság egészen saját szántából megkérte Shrubsolet, hogy barátai érzésének kifejezését juttassa el a magyar nemzethez. A derék magyarbarát angol ezt az üdvözlöt most a lapok útján adja tudomásul.

A magyar földtani muzeum nagy nevezetése. A földtani intézet Stefánia-uti muzeumban a mult héten olyan öslényntani leletet állítottak fel, melyhez hasonló nincs több sehol. Az *Autocetus* nevű őszetnek a teljes csontváza ez, melynek becsét az adja, hogy a miocén korszakból származik, a mely korból még a brüsszeli és a bolognai muzeumokban is csak egyes csonttörödek vannak. Ezt az ősbálnát a sopronmegyei Borbolya községben, Prosz János földbirtokos téglavetőjében találták, nagy gondnal, a földdel együtt kiemelték, Budapestre hozták s itt kitisztogatták. A felállításra szükséges költségeket Semsey Andor főrendiházi tag, a tudomány bőkezű pártfogója ajándékozta.

Letics György temesvári görög-keleti szerb püspök a héten tette le az esküt Bécsben a király kezébe. Az új püspököt a legközelebbi napokban szentelik föl Karlóczán. Beigtatása Temesvárt márczius közepén lesz.

A rádium. Curie tanár, ki feleségével együtt föltalálta a rádiumot, néhány nap előtt a párisi Sorbonne egyetemen előadást tartott fölfedezéséről. A felolvasás iránt oly érdeklődés nyilvánult, hogy rendezőknél kellett fenntartani a rendet, mert mindenki látni akarta a rádiumnak, ennek a roppant drága, világító és erő sugárzó anyagának bemutatását.

Az előadáson jelen volt előkelőségek között Brisson kamarai elnök és Baudin volt közmunkaminiszter mellett foglalt helyet Curie felesége. Mikor Curie tanár felfedezésének történetét előadva, feleségét is megemlíttette, a közönség viharosan tapsolt. Curie előadásában mint komoly kutató arra szorítkozott, hogy az eredményeket bemutatassa. Ennek következtében kevés táplálékot adott a kíváncsiságnak. Ehhez még hozzájárul az is, hogy a rádium ugyan alkalmas a laboratóriumban való érdekes kísérletezésekre, de egy óriási teremben ezeket a kísérleteket csak tökéletlenül, fehér ernyőre való vetítés útján lehet bemutatni. Nagyobb érdeklődés csak akkor támadt, a mikor a teljesen elsötétített teremben felragyogott a rádium rejtelmes fénye. Rendkívül tisztelt az a kísérlet is, melylyel a rádiumból kisugárzó és ivergesítőket sűrített anyagot villamos árammal csodálatos zöld színben ragyogtattak. Arra az ujjában sokat vitatott kérdésre, hogy a rádium egyszerű test-e, Curie tanár nem válaszolt határozottan, de a rádiumot soha sem nevezte elemnek, hanem mindig «substantia» kifejezést használta. Előadása végén Curie házának emlékeztet meg az ipari, fizikai és kémiai városi iskoláiról, melynek laboratóriumban történt a fölfedezés. «Ennek az intézetnek igazgatója — mondotta Curie — megengedte, hogy Szklodovszka Mária kisasszony, most Curie asszony, tudományos segítőtársam lett. A szívós munkának köszönhető az eredmény, melyért annyit bátortásban, biztatásban és minap oly nagy jutalomban is volt résznök.» Ezt a nyilatkozatot is lelkesen megtapsolta a közönség.

Országos női kongresszus. Február 29-én Budapesten egy országos női kongresszust előkészítő bizottság ül össze. Az egybehívandó kongresszus ezéjja, hogy a nők és nőegyesületek közreműködésével hathatós szervezettel teremtessen a hazai ipar pártolására. Hasonló mozgalom volt a hetvenes évek közepén is s ennek vezetését az akkori kereskedelmi miniszternek, báró Simonyi Lajosnak neje és Veres Pálné, az országos nőképző-egyesület nagy érdemű megalapítója vállalták el. Az akkori nőegyesületek azonban a nevelésügy rendezése sokkal jobban elfoglalta, hogyssem egy másik fontos mozgalmat is erőteljesen támogathattak volna.

A mostani mozgalom is az országos Nőképző-egyesület támogatására számít főképp és annak közreműködésével akarják szervezni az Országos Magyar Női Szövetséget.

T. olvasóink b. figyelmébe ajánljuk a Kleinszeg Testvérek es. és kir. műri szállítók budafoki pezsgőgyára által forgalomba hozott «Kleinszeg secv-e». Ezen pezsgő ama rendkívül gondosságánál fogva, melyet a készítéséhez használt borok válogatására és feldolgozására fordítanak, elsőrendű kiváló minőségű gyártmányának mondható, mely hivatva van, hogy hazai pezsgőink között vezető legyen.

JAPÁN ÉNEKESNŐ.

*** A vadállatok Kelet-Indiában.** Az indiai alkirály hivatalos jelentése szerint az 1902. év lefolyása alatt a különféle ragadozók és kígyók az angol-indiai területen mintegy 26,000 embert öltek meg. Ezek közül 23,164 embert a kígyók, a többit pedig tigrisok, farkasok és hiénák pusztítottak el. A ragadozó állatok által elpusztított szarvasmarhák száma 80 ezerre rug. A kormány a ragadozók s kígyók irtására évenként 200—250 ezer koronát költ. Európából érkező vadászoknak mindenféle előnyöket nyújt, de mind ennek kevés látszatja van.

*** A «XII. Alfonz» nevű spanyol hajóból,** mely ezélett néhány évvel a Kanári szigeteknél elmerült s azóta 160 láb mélységben a tenger fenekén hever egy búvár egyszerre 480 ezer korona értékű arany-pénzt hozott fel. E hajón az amerikai-spanyol háború alatt a spanyol sereg számára 6 millió dollárt küldtek s ezt most lassanként felhozzák a tengerből.

*** VII. Edvárd király** udvartartásában egy hivatalnok, mint a király «légvonat-vadásza» szerepel. Ugyanis Edvárd király testleg nagyon edzett ember, de a legesélyesebb légvonatot sem tűri el. A légvonat-vadász egyedül teendője abból áll, hogy mindazon termetek, csarnokokat s egyéb helyiségeket megtekintse, melyekben Ő Felsége bizonyos ünnepélyek vagy szertartások alkalmával megjeleni szokott. Ott aztán arról kell intézkednie, hogy a légvonat oka rögtön elháríttassék.

*** A moszkvai vásártér** negyven holdnyi területet foglal el s az ott felhalmozott különféle tárgyak értéke több száz millió korona. Csak a Nekludoff testvérek szörme-raktára egymaga 40—50 milliót ér.

*** Több felől hozzánk érkezett tudakozódásokra** fölemlítjük, hogy a «Vasárnapi Ujság» előzőit a «Politikai Újdonságok»-at melléklapjával, a «Világkrónika»-val együtt negyedévre 2 korona, felévre 4 korona előfizetési árnak kiadóhivatalunkhoz (Budapest IV., Egyetem-utca 4. sz.) való utólagos beküldésével még mindig megrendelhetik.

HALÁLOZÁS.

Dr. Mész Szaniszló halálában a ciszterciata-rendet rövid idő alatt második érzékeny csapás éri. Nem régebben hunyt el Fölker Gusztáv bajai főgimnáziumi igazgató, Dr. Mész Szaniszló pedig a rend pécsi főgimnáziumának volt köznevelő tanára s még fiatal, 42 éves korában ragadta el a halál, 19 évi tanárkodás után. Ez időt Székesfehérváron, Egerben és Pécsétt töltötte s irodalmilag is működött. Távoll hazájától, Berlinben hunyt el, a hová súlyos operáció végett utazott. A temetésen dr. Mihályfi Ákos teológiai tanár képviselte a ciszterciata-rendet.

VITA SÁNDOR, a Kúria egyik legidősebb bírja 58 éves korában meghalt Budapesten. A küllövérmegeyi Harangláb községében született s évekig Küllövérmegei törvényszékénél mint törvényszéki ülnök s megyei főügyész működött. 1879-ben a marosvásárhelyi kir. táblához, 1894-ben pedig a Kúriához nevezték ki.

Elhunytak a közelebbi napokban: Kovács DANIEL, Kézdivásárhely városának helyettes polgármestere, első tanácsosa és pénztárosa, 55 éves korában Kézdivásárhelyen. — Jóság BALINT kolozs-borsai

JAPÁN LEÁNTYOK.

Japán fényképek után.

elkész, Kolozs vármegye törvényhatósági bizottsági tagja, hetvennyolc éves korában Kolozs-borsai községben. — SZILVAY IVÁN, új-dávidházi esperes lelkész. — Gróf Csáky APONJÁNT, ki a múlt év novemberében hunyt el Debreezenben, február 22-én helyezték el végleges nyughelyén, a szeptemberi családi sírboltban. — TUKA JÓZSEF, 48-as honvéd, Léva városának tiszteleti tanácsosa 76 éves korában Léván. — TATÁR JÁNOS, a ki 1848-ban a Boeskey-huszárezred katonája volt, Hajdu-Böszörményben. — Királylehotai LEHOCZKY PÉTER, volt 48-as főhadnagy, ki a branyiszkói esztában is részt vett, Lónyabányán. — Erdős-tarcsai FEJÉR BÉLA, Békés-Csaba főpénztárosa, 57 éves korában Békés-Csabán. — Gidófalvi SZABÓ LAJOS birtokos, Szolnok-Doboka megyében a Lápós-vidéknek tisztelt férja, Rajahida községben. — Sepsirétyi AXSTOS JÓZSEF nagybirtokos, ügyvéd, takarékpénztári igazgató, Baróthon. — Nozdoviczai Nozdoviczky JENŐ, 58 éves korában Új-Fehértő községben. — TRITELBAUM LIPÓT rabbi, kinek nagy híre volt, 68 éves korában Máramaros-Szigeten, a hova temetésére nemcsak az ország messze vidékeiről, hanem Galiciából is sokan érkeztek. — MOLNAR EDE postás és táviró felügyelő Budapesten. — KUUN GEZA, az újpésti kapitányság tisztviselője. — STEINER FERENCZ, a Heinrich A. és fia cég főraktárosa Budapesten.

ÖZV. GÁLL GERGELYNÉ, született borosjenői Sztán Karolina, dr. Gáll József főrendiházi tag édesanyja, jótékonyaságról ismeretes, köztisztvisletben állott úrnő, Lukareczen (Temes megye), 89 esztendőskorában. — ÖZV. CSORBA JÓZSEFNÉ, szül. Palkovics Alojzia, volt komáromi ügyvéd neje 72 éves korában, Szeghalom községben. — VÁRADI ALBERTNÉ, szül. Zicha Ida, 42 éves korában, Kolozsvárott. — SZENTÉLEKY SÁRKA, Szentéleky Gyula írvászeki elnök 20 esztendőskorában Kassán. — BORSONYI SÁNDORNÉ, néhai királyi törvényszéki tisztviselő özvegye, 44 éves korában Vácson. — GLASER IVANNÉ, Glaser városbíró édesanyja, 69 éves korában, Tapolcán. — Budakeszi WEÖRES ZOLTÁNNÉ, szül. Koltai Vidos Ilona 53 éves korában Nemes-Cső községben. — FREUND ADOLFNÉ, szül. Engel Teréz, a magyar petróleum-ipar részvénytársaság elnökgazgatójának neje, Budapesten. — ÖZV. IMREY IGONACZNÉ szül. Schechling Amália 83 évében Vácztól.

ben hadseregeknek nagy terjedelmű jégtrükrön való átvonulása nem példa nélkül való. Így pl. IX. Károly svéd király is 1658 januárjában minden baj nélkül átvitte seregét a befagyott tengeren.

S. A. a valamely állam kormány részéről kijelentett semlegesség csak addig bír kötelező erővel, míg azt az illető állam fantartani kívánja. A semlegesség nincsen időköz vagy föltételhez kötve. Ha tehát Anglia az orosz-japán háború lefolyása alatt semlegességét fantartani nem akarná, ezért a többi semleges vagy hadviselő hatalmasságok kérdőre nem vonhatnák.

Brassó. Dr. Gy. T. Anyyira el vagyunk halmozva napirenden levő közleményekkel, hogy az ajánlott tárggyal sajnálatunkra nem foglalkozhatunk.

A vér a vérért. Minden vallás jó vallás. Elbeszélések. Hosszú lére eresztett kezdetleges dolgok. Közlére egyik sem alkalmas.

Ó-Becse, Dr. Sz. I. A leveleiben említett költő néhány versének fordítását szívesen vesszük, s mielőbb beküldését kérjük.

Vallomások. Inkább szeretnénk erről a helyről valami sikerültebb verset kapni.

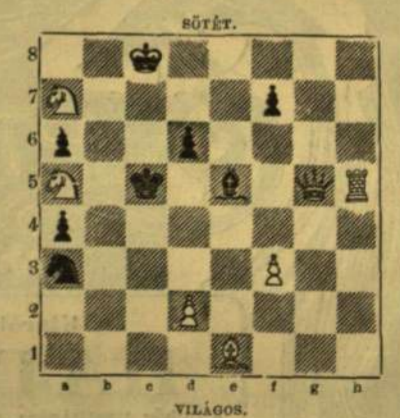
Egy temetés. Meghalt egy gyermek. Az első jól van elgondolva, de bizonytalanul, zavarosan megírva. Háromszor is nekiindul — három különböző irányból — a gondolatnak a mégse bírja kifejezni. Fegyelmezettebb művészi igyekezetre volna szükség, mert tehetsége már megjelent veréből nyilvánvaló s a mostaniakban sem tagadja meg egészen magát.

Távollból. Kriszkindibe. Éretlen, gyerekes verselmények. Egy strófiájukat elretentő példátul idegittatjuk:

Hej anyám, ha tudná,
Mennyi esztek-bötlök...
Tudom, ekként szólna:
Vigyen el a motrok (?)!

SAKKJÁTÉK.

2369. számú feladvány. Lindgrist O. E.-től.

Világos indúl s a harmadik lépésre matot mond.

A 2354. sz. feladvány megfejtése Leonhardt P. S.-től.

Világos. Sötét.
1. e2-e3 g6-g5
2. Hg7-f5 g5-f4 +
3. e3-f4 + 1. sz.
4. H v. F mat.

Helyesen fejtették meg: Budapesten: K. J. és F. H. — Andorfi S. — Kovács J. — Csomonyán: Németh Péter. — Bakonyzentúlán: Szabó János. — Kecskeméten: Balogh Dénes. — Fakerten: Kintzig Bóbert. — A pesti sakk-bör.

KÉPTALÁNY.

A 'Vasárnapi Ujság' 6. számában megjelent képtalány megfejtése: Bibor, bársony vendégség.

Felelős szerkesztő: Nagy Miklós. Szerkesztőségi iroda: Budapest, IV., Kaplony-utca 9.

GERŐ ADOLF

udvari szállító cipész-mester Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 4.

Ajánlja készítményeit mindennemű 10186 estélyi és utcai cipőpujdonásokban, hölgyek és urak részére. Legfinomabb és tartós kivitel.

Burmester a világhíri hegedű-művész... Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Marienburgi RUDOLF-FORRÁS Természetes Készvény-Gyógyvíz. Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Mme Charlotte Kozmetikai intézete Budapest, V., Bécsi-utca 6. II. 5.

Kristály üvegekészletek és dísz tárgyak kaphatók az ELSŐ MAGYAR ÜVEGGYÁR... Budapest, V., Fürdő-u. és Ferencz József-tér sarkán.

Soványság! Szép feltett testidomok a D. Franz Steiner & Co. Berlin erőpára által.

FREDIN legjobb tisztítószert minden finom lábbeli számára. Sárka és fekete. Különösen ajánlható Box-calfs-, Oscania-, Chevreaux- és lakkozópökre.

Alapított 1865. A legjobb bel- és külföldi Alapított 1866. zongorák, pianók és harmoniumok legolcsóbban kaphatók Heckenast Gusztáv zongoraterében.

KWIZDA FERENCZ JÁN. 9931 cs. és kir. osztr.-magy., román kir. és bulgár fejed. udv. szállító. Kerületi gyógyszerész Korneuburgban Bécs mellett. Kwizda Fluidja Kigyó vődjeg (Turista-fluid).

BUDAPESTI GYÁRAK ÉS CZÉGEK.

Fájós lábakra ajánlja Gerő Adolf udvari szállító IV., Kossuth Lajos-utca 4. sz. Specialista anatomikus alapon készült gyermek-czipőkben.

KNUTH KÁROLY mérnök és gyáros. 10104 Os. és kir. fensége József főherceg udv. szállítója. Gyár és iroda: Budapest, VII. ker., Garay-utca 10.

WACHTL ES TARSA fényképezési cikkek raktára 10176 BUDAPEST, IV., Eskü-út 6 (Klotild főh. palota). Telefon. — Árjegyzék ingyen és bérmentve.

KIRNER JÓZSEF cs. és kir. udv. puskműves, az olasz király ő felségének udvari szállítója, BUDAPESTEN raktára: IV., Bécsi-utca 2., gyára: Róza-utca 7.

Sürgönyezim Cartonage. DAVID KÁROLY ÉS FIA Telefon szám 41-48. doboz-papíraru és szab. fémkapocsgyára Budapest, I., Mészáros-utca 38. 10030

AZ UJSÁG

FÜGGETLEN POLITIKAI NAPILAP.

Főmunkatársak:

Herczeg Ferencz, Kenedi Géza, Kóbor Tamás, Kozma Andor, Mikszáth Kálmán.

Felelős szerkesztő: Gajári Ödön.

Előfizetési árak: egy óra 2 korona 40 fillér fél évrre 14 korona negyed évre 7 " " egész évre 28 "

A Divat-Szalon-nal együttesen előfizetve negyed évre 10 kor. helyett 9 kor.

INGYEN kapja mindenki egész márczius hóban AZ UJSÁG

független politikai napilapot, a ki utalvánnyal már most beküldi az előfizetési összeget április 1-től számítva egy hónapra és kötelezettséget vállal az előfizetésnek havonként való megújítására további két hónapra át.

AZ UJSÁG előfizetési ára: egy óra 2 korona 40 fillér, negyed évre 7 korona.

A DIVAT SZALON-nal együttesen negyed évre 10 korona helyett 9 korona.

„AZ UJSÁG“ husvétii ajándékára

a pazar kiállítású Mikszáth-Albumra igényt tarthat minden új előfizető

- A KI AZ UJSÁG-ra az előfizetési összeget április hó 1-től egy fél évre egyszerre küldi be;
A KI AZ UJSÁG-ra április 1-től egy negyed évre fizet elő, de kötelezi magát a következő negyed évre, vagyis július 1-től szeptember 30-ig az előfizetési összeg beküldésére;
A KI AZ UJSÁG-ra április hó 1-ől egy hónapra fizet elő, de kötelezi magát ugyancsak havonként egy fél éven át előfizetni.

Mutatványszámot vidékre 6 napig küld a kiadóhivatal. Mutatványszám kérés helyett azonban sokkal czélszerűbb postautalvánnyal való előfizetés már most április 1-től számítva, ha csak egyelőre egy hónapra is, mert ebben az esetben, ha az előfizetésnek további két hónapra át havonként való megújítására kötelezettséget vállal, amenny is ingyen küldjük egész márczius hóban AZ UJSÁG-ot. AZ UJSÁG megjelen minden nap kora hajnalban, ünnep után is, rendszerint 28-32 oldal, hétfőn reggel 8-12 oldal terjedelemben. Egyes példányok minden ujság-elárusítónál kaphatók. Vidékre legezelszerűbb az előfizetési összeget postautalvánnyal beküldni. Helyben elegendő egy megrendelő levelezőlap beküldése, melynek beérkezése után a kiadóhivatal rögtön intézkedik a lapnak kihordó útján való kézbesítése dolgában és ugyancsak kihordó útján mutatja be a megfelelő előfizetési nyugtát. Nyáron az egész fűrdővad alatt előfizetőink kívánságára a lapot bárhova utána küldjük, még akkor is, ha többször változtatják tartózkodási helyüket. A főváros környékén levő nyaralókba kihordóink utján kézbesítjük AZ UJSÁG-ot.

AZ UJSÁG FÜGGETLEN POLITIKAI NAPILAP KIADÓHIVATALA Budapest, VII., Kerepesi-út 54. szám.

CAPTOL N: 4711 Kipróbált HAJVIZ a fejbőr tisztítására, fűdtésére és erősítésére, az idegek élénítésére és különösen korpakepződés ellen is, mely a fejbőr viszketésének és a hajk hullásnak okozója. Dr. med. EICHHOFF J. ur Elberfeld 9862 utasítása alapján előállítva. Egyedüli készítője: Mühlens N. 4711, Köln cs. és kir. udvari szállító és az orosz császár ő felsége udvari szállítója. Fiók: Wien, IV., Heumühlgasse 3. Kapható minden gyógyszerteremben, drogeriában és jobb illatszerekkereskedésben.

HOGY KARCSUVA világra és egyáltalán egész-
göknél is megismerésük, hasz-
náljuk a Püloes Apollo-kat,
melyeknek gyögyereje a (gövényekből nyert) Vesiculosine. Ezen orvosi tekintélyű
főnök elismert pillókat karcsuva tesznek, hatásként azonos-nálcs hátrányára az
egészségnek, mint sok más készítmény. Nem használják, hanem egyenesen a táplá-
lkozásra és a zsírsavanyúságra hatnak. — A töltéses testese-gyógyításán kívül
a **Püloes Apollo-k** szabályozzák a szervi működést, fiatalítják az
arcvonalakat megújítják a testnek immár az egészséget és erőt. Ez a tük minden
asszonynak, ki megakarja őrizni karcsu és fiatalos alakját. A **Püloes Apollo-k** a
legkényesebb természetű mindkét nembelieknek használnak és nem ártanak soká
az egészségnél. A körülbelül két hónapig tartó gyógyítást könnyen be lehet tartani
és végredménye teljesen állandó. (Továbbeszen vélejtí vadjegy). Egy üvegve ára
utalás-sal: K. 6. 45 bérmérete; utalással K. 6. 75. — **F. Krieger**, gyógyszerész,
6, Passage Verdou, Paris, IX. — Egredül rakár Ausztria-Magyarország
része: **Budapest, Török József**, gyógyszerész, Király-utca, 12.

Ha őszül a haja
ne használjon mást, mint a
„STELLA“-HAJVIZET,
mert ez nem hajfestő, de oly vegyi összetételű szer,
mely a haj eredeti színét adja vissza. Üvegje 2 K.
ZOLTAN BELA gyógyszerüzében.
Budapest, V/49, Szabadság-ter, Sétány-utca
sarkán. 10124

Hazai gyártmány!
KLEINOSCHEG SEC

UJDONSÁG!
ELSŐ MINŐSÉGŰ
PEZSGŐ.

KLEINOSCHEG TESTVÉREK
csász. és kir.
udvari szállítók pezsgő pinczéi
BUDAFOK. 10301

A női szépség elérésére, tökéletesítésére és
fenntartására legkiválóbb és legbiztosabb a

MARGIT-CREME,
mely vegytiszta, sem higanyt, sem ólomot nem
tartalmaz, teljesen ártalmatlan. Ezen világhírű
arckozmés pár nap alatt elűvölt szepőt, májfol-
tot, pattanást, bőrtájt (Müessert) és minden más
bőrhiányt Kismítja a ráncokat, redőket, himlőhe-
lyeket és az arcot hófehérre, simává és üdév
vársolja. Ára nagy tégely 2 kor., kis tégely 1 kor.

Margit hölgyor 1 kor. 20 fill., **Margit**
szappan 70 fill., **Margit fogsóp** (Zahn-
pasta) 1 kor., **Margit arcviz** 1 korona.

Hamisítványok bíróság üldözöttek.

Postán utánvétellel vagy a pénz elő-
zetes beküldése után küldi a kőszítő: **Földes Kelemen** gyógyszer. Arad. 12 és Andrassy-út 29. Kapható-minden gyógyszerüzében.

Évtizedek óta nagy sikerrel
használtatik

csúsz és köszvény
ellen

a **KRIEGNER-féle**
REPARATOR

Törvényesen védve!
A Szt. Rókus-kórházban
136 eset közül 129 esetben
teljes gyógyulást ered-
ményezett.

Nagy üveg ára 2 kor.
Kis " " 1 " "

Kapható a gyógy-
szertárakban.

Ovakodjunk az utána-
zóktól, csak Krieger-féle-
től fogadjunk el.

**Legtökéletesebb arcz-
tisztító és szépítőszerek!**

Hatásuk
csodás.

AKÁCIA Krieger-féle
Akácia-crème

Törvényesen védve! Óvakodjunk utána-
zóktól!

E világhírű Akácia-arckozmés nem ártalmas;
sem higanyt, sem ólomot nem tartalmaz;

minden arczot üdit, frissít és szépít.

Igazi urnőknek egyedül kedvelt piperecikkek!

Akácia-crème — 2 korona
Akácia-puder — 1 " "
Akácia-szappan — 1 " "

FÓRAKTÁR: 10168

Magyar Korona-gyógyszertár
Budapest, VIII., Kálvin-ter.
Kapható gyógyszerüzertárakban, de tessék mindig határozottan **KRIEGNER-féle**t kéri.
Postai szétküldés utánvétellel vagy a pénz előzetes beküldése után naponta.

SCHÖNWALD IMRE arany- és ezüst t-ékszer-
gyáros és órásmester, **Pécsett 122.**

13 próbás, hivatalosan fémjelzett valódi ezüst evőkészletek. 10197

12 személyre
nehéz összeállítású
ezüst evőkészlet.

Vidéki megrendelések különös gondtal — postafordultá-
val — csomagolás felszámitás nélkül intézettek el.

12 személyre
legnehezebb összeállítású
ezüst evőkészlet,
D baroco-, vagy C új stílyú mintából.

Tetszés szerinti monogrammvéve ingyen.

Tartalmaz:

12 ezüst evőkanalat,
12 " kávékanalat,
12 " moccakanalat,
12 " fagyaltkanalat,
12 " csemegekanalat,
12 " szánoilyt,
4 " sókanalat aranyozva,
1 " pecsenyekést aczélpengével,
1 " pecsenye francia villát,
12 " asztali villát, egész ezüst,
12 " csemegevillát,
1 " levesmerőt,
1 " tejsmerőt,
2 " vastagételszedő lőt,
4 " sőtartót aranyozva, üvegbetéttel,
12 " evőkést,
12 " csemegekést,
1 " tortalapót,
1 " halkést,
1 " hásvillát,
2 " cabaretvillát,
2 " sajt- és vajkést,
1 pár salátaszekert.

D minta. C minta.

Minden egyéb összeállításra
nézve költségvetéssel szolgálunk.

Ezüst tölgyfa-szekrényben, kiemel-
hető betéttel, vése 750 korona.
Árjegyzék ingyen küldetük.

Tiszta ezüst-súly 6 kgr.
Diszes díőfa-szekrényben, szarvas-
bőr béllel, kihúzható fiókkal, a
fenti rajz szerint 950 korona.

Franklin-Társulat nyomdája, Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

VASÁRNAPI UJSÁG

10. SZ. 1904. (51. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ **NAGY MIKLÓS.** FŐMUNKATÁRS **MIKSZÁTH KÁLMÁN.** BUDAPEST, MÁRCZIUS 6.

Előfizetési feltételek: **VASÁRNAPI UJSÁG** és { egész évre 24 korona } Csupán a { egész évre 16 korona } A POLITIKAI UJDONSÁGOK { egész évre 10 korona } Külföldi előfizetés-ekhez a postallag
POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkrónikával) együtt { félévre ... 12 " } **VASÁRNAPI UJSÁG** { félévre ... 8 " } (a Világkrónikával) { félévre ... 5 " } meghatározott viteldíj is csatolandó.

PÁKH ALBERT.

E NAPOKBAN, midőn lapunk jelen számát
összeállítjuk, a «Vasárnapi Ujság» éle-
tének nevezetes forduló pontjához ért:
most márczius 5-ikén telt be ötven éve, hogy a
lap első száma 1854 márczius 5-én megjelent.
E nappal lapunk, fennállásának első ötven évét
betöltvén, átlép az ötvenegyetedikbe.

ben s melynek költészetünk eddig elért leg-
magasabb fejlődési fokát köszönhetjük. A né-
met ajkt, de magyar hazafiságú Szepeességen
nevelkedett; a szintén német Sopron városában
folytatta tanulmányait, melynek evangélikus
iskolája részint a nagy számban odaözönlött
dunántuli magyar fiúk, részint a régóta fönn-

álló ifjúsági magyar irodalmi társaság révén
egyike volt akkor legmagyarosabb s e mellett
legjobb középiskoláinknak. A családi körből
nemes erkölcsi érzületet, a művelődés iránti
erős hajlamot, a nép, az alsóbb osztályok iránti
rokonszenvet, szükségletei iránti erős érzéket,
nem nagyhangú, de mély hazafiságot hozott

Ötven év nagy idő egy nemzet életében is, s
különösen a most lefolyt ötven év hozott ma-
gával nagy átalakulást Magyarországra, mely
ez alatt az idő alatt lett letiport, önkényuralom
bilincseiben vergődő országból a szellemi és
anyagi élet minden irányában erősödő, alkot-
mányos, modern állammá. E nagy átalakulás-
nak tanuja, tükré s a rendelkezésére álló eszkö-
zökkel buzgó, szerény munkása volt a «Vasárnapi
Ujság» eddigi hosszú pályafutásában, melyhez
hasonlót megérni csak kevés magyar lapnak
adatott. S hogy a nagy átalakulás nem sodorta
el, hogy mint annyi más irodalmi vállalat, nem
merült el a közélet változásainak hullámaiban,
hogy lépést tudott tartani az általános hala-
dással: ez a legékeesebben szóló tanubizonyosság
a mellett, hogy a magyar olvasóközönség által
élénken érzett szükségletet pótol s hogy az a
szellem, mely mindig eltöltötte, a nemzet lel-
kében gyökerezett.

Alapjai is erősen voltak megvetve. Kezdői
éles szemmel ismerték fel a közönség szük-
ségletét, jól eltalálták a hangot, melyen hozzá
szólniok kell s biztos kézzel tüzték ki az
irányt, melyben haladva a megvetett alapon
tovább lehet fejlődni. Ezért irányul most,
e nagy fordulóponton, tekintetünk vissza azok
felé, a kik a lapot megalapították s különö-
sen ama férfiú felé, a kinek az alapításban
s a felvirágoztatásban legfőbb része van. Nem
ülhetnők meg ünnepeket méltóbb módon,
mint ha — a helyett, hogy zajos jubileumi
ünnepeket rendeznénk, — feljuttjuk e férfiú,
Pákh Albert nemes emlékezetét. Az ő szer-
kesztésével indult s erősödött meg a «Vasárnapi
Ujság», s ha a lap ötvenéves pályafutása alatt
szerzett némi jogot a közönség s a magyar mi-
velődés elismerésre: a babér nagy része az ő
szenvedésektől beárnyalt homlokát illeti meg.

Pákh Albert egyik legérdekesebb alakja volt
amaz érdekes egyéniségekben bővelkedő iro-
dalmi nemzedéknek, mely a negyvenes években
kezdett vezérszerepet játszani az irodalmi élet-

PÁKH ALBERT.

A 60-as évekből való fénykép után.